

מגיל התאחדותנו

יודע לאוד

ע"י התאחדות אברכים דהסידי סאטמאר

בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ט שבט תשס"ח

יתרו

שנה י"ב גליון תקמ"ד

תוכן העניינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- רבש תמרים.....עמוד ג'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ד'
- פרפראות לחכמה.....עמוד ה'
- פניני תורה.....עמוד ו'
- חוקים להורותם.....עמוד ז'
- הילולא דצדיקיא.....עמוד ט'
- תקופת בית שני.....עמוד י'
- משולחן מלכים.....עמוד י"ב

והייתם לי סגולה מכל העמים

בשדה גדולה ורחבת ידיים עומד לו בעל הבית להשגיח ולראות איך פועלים עובדים מלאים מרץ בחפירות בורות שיחין שהתמשך מהנהגה הגדול לתוככי שדהו אשר בהם יוכלו המים להשקות את השדה ולהוציא פריו בעתו.

וכך מדי שנה בשנה האדם יורד לתוך שדהו ורואה כי כל הבארות אשר הפרו פועליו נסתמו מרוב הגשם שירדו בימות החורף, וכאשר ימי האביב הגיע שוב מתחיל הוא בעבודת החפירה כדי לתקן ולהסיר את כל המכשולות שעלול להפריע להמים לזרום לתוך השדה.

והיה ביום הנחילו את בניו לפני מותו גילה להם שבתוך הבורות המוליכות את המים לשדהו טמון אוצר גדול, הבנים לא הצליחו להוציא ממנו פרטים נוספים על מקומו המדוייק של האוצר וכך הוא מת.

לאחר שתמו שבעת ימי האבלות החלו הבנים לחפור לאורך שקתות המים, אך לא מצאו מאומה, הם חפרו בור אחרי בור ולצערם כל הפירותיהם לא העלו דבר, לאחר שכל מאמציהם עלו בתוהו נתייאשו מלהמשיך בחפירה, וזרעו את השדה כשלבם מלא עגמת נפש על האוצר שלא נמצא.

והנה כאשר הגיע זמן הקציר הוברר להם שהשדה הצמיחה תבואה רבה ביותר וברכה גדולה נשלחה באסמייהם, והסיבה לכך הוא שע"י רוב החפירות שלחם בעת היפושם אחר האוצר הובילו מים רבים מהנהגה ומים אלו הרו את האדמה ואת הצמחים, או אז הבינו את כוונת אביהם, שעצם החפירה היא האוצר שאליו התכוון אביהם בצוואתו.

והנמשל מובן שהקב"ה היה יכול לתת לנו במעמד הנבחר דינים וחוקים שיסבירו לנו כיצד לחיות ולקיים מצוות ותו לא, אולם באהבתו אותנו לא הסתפק בכך אלא נתן לנו תורה עמוקה רחבה ונפלאה אשר בתוכה גנוז אוצר בלום שאנו מתענגים על לימודה ונהנים לחדש בה חידושי תורה רבים, ואם תחפשנה כנסף וכמטמונים תבקשנה אז תבין יראת ה' שעצם החיפוש והיגיעה בתורה היא האוצר הגדול שמעשרת את בעליה.

ובזה יובן מאמר ההגדה "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" היינו שאילו קרבנו הקב"ה לפני הר סיני ונתן לנו את הדינים בקצרה דיינו, אולם טובה כפולה ומכופלת עשה לנו השי"ת בתיתו לנו את תורתו תורת אמת, אשר נוכל לחפור בה ולראות פרי ברכה במעשי דינו וזהו היכול הגדול היוצא לאור בעקבות עמלינו בלימוד התורה"ק, אשר לאוצר הזה התכוון הקב"ה באומרם והייתם לי סגולה מכל העמים, שהרי להם לא רצה הקב"ה ליתן אוצר זה אלא חוקים ומשפטים בלבד.

קול יסודי התורה

21721 - 03.6171120

מס'	שיעור השבוע הבעל"ט
41 2	יום ראשון גיטין דף מא:
42 1	יום שני גיטין דף מב:
42 2	יום שלישי גיטין דף מב:
43 1	יום רביעי גיטין דף מג:
43 2	יום חמישי גיטין דף מג:
	ער"ש ושכ"ק - חזרה

4.45	זמן הדלה"נ	8.28	ס"ז קר"ש א'
4.31	בירושלים:	9.13	ס"ז קר"ש ב'
6.21	זמן מוצש"ק	9.37	ס"ז תפלה א'
6.25	בירושלים:	10.07	ס"ז תפלה ב'

לכה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

מידות טובות

אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים וגו' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. וי"ל ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, לפי ערך עתה שאתם בקדושה תשמרו המצוות והייתם לי סגולה, וכפירש"י ז"ל כעין סגולת מלכים, היינו שהמלכים מוגלים לאוצר, כמו כן מה שאתם שומרים המצוות ושומעים בקולי הוא מחמת גודל הקדושה והבאתי אתכם לזה, אך ואתם, בעצמם, תהיו ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכהן נקרא לשון שר ופקודת על איזה דבר כמבואר ברש"י ז"ל בכמה מקומות בתנ"ך, וגם תיבת קדוש מורה על פרישות כפירש"י קדוש פרוש ומובדל והיינו שאתם תבררו גם החלק מדות המוגנות שראיתם אתם במצרים, תפרשו מהם מה שיש בהם מצד הטוב, כי בכל דבר שבעולם יש איזה ניצוצות קדושות, והיינו שבכל מדות אם מתנהגים בהם לצורך עצמו והנאתו כפי הבחנות הוא רע מאוד ואם כובש יצרו ולוקח המדה הזאת לעבוד השם וליך להתנהג רק על פי השכל אזי הוא טוב, וזהו הוא הניצוץ הקדוש שבכל מדות ולזה אמר"כ אתם שראיתם הרע במצרים ובאתם לקדושה תוכלו להיות סגולה היינו שר על המדות. (דברי חיים)

מלחמת היצר

כה תאמר לבית יעקב וגו'. איתא בספרים הקדושים שיש כאלו שהיו רוצים לבם ונפשם לעשות תשובה, אך מפחדים שיודעים את המלחמה הכבדה והיגיעה דיהו צריכים תמיד נגד התגברות היצר הרע, כנגדם אמר הכתוב כה תאמר לבית יעקב, אלו החלשים המפחדים מפני היגיעה והמלחמה התמידית להם תאמר שזהו

עיקר רצון ה' ותכלית העבודות, היגיעה וההתגברות ככל כהו של איש יהודי נגד יצר הרע, ולא שיהי צדיק בלא יגיעה, והסוף יהי ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ולבני ישראל, אלו בעלי מדרגה זרע עובדי ה', בכל זה אל יסמוך על זה רק צריך יגיעה כמו איש חיל, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, אעפ"י שהוא בן מלך צריך להיות כהן שהוא מלשון משרת, ומכאן זה יתעלה ויהי מגוי לקדוש אלה הדברים אשר תדבר, לא פחות ולא יותר לאלו בני העלי' לדעת שלא יפחת מעבודה שיש בה יגיעה ואל יסמוך על חכמתו, ולהפשוטים לא יותר מיגיעה בזה רצון ה'.

אהבת ה'

ויוצא משה את העם לקראת האלקים, ופירש"י כהתן היוצא לקראת כלה, ביאור הדבר, כי הקשו הראשונים על מצות אהבת ה', האיך שייך לצוות על זה, והלא האהבה תלויב בלב ולא תבא בהכרח, וכל שלא ירגיש דבר שיפעול בו החשק אינו אוהב אף אם יכריחו במצוות המלך, אך כתיב (מלאכי א ג) אהבתי אתכם אמר ה', וכן אנו אומרים קודם קריאת שמע אהבת עולם אהבתנו, כי על ידי התורה והמצוות של בני ישראל, כביכול מתנוצץ ומשפיע אור כבודו בקרב לבבם, ומעצמות אור הנשפע הם שבים לאהבתו ית"ש כמים פנים אל פנים קל והומר בן בנו של קל והומר למלך מלכי המלכים הקב"ה, שכאשר מראה אותות האהבה לבני ישראל בלי ספק ישוב האדם לאהבתו, על כן אנו אומרים קודם קריאת שמע הבורח בעמו ישראל באהבה, כי הוא השורש וההקדמה ליחוד שמע ישראל ואהבת את ה' אלקיך כי על ידי שהוא אוהב אותך ומזריח בך קרן אהבתו, ראה נא להתעורר בקרבך האור הקדוש הזה

בתוקפו לאהבה אותו, והוא שפירש"י כחתן היוצא לקראת כלה, כי הש"י יצא לקראתם והאיר בלבבם אור אהבתו כדי שישבו להדבק גם הם באהבת הש"י, ועל ידי כך יוכלו לקבלת התורה. (תפארת שלמה)

מתנת חינוך

ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו. דהכלל האדם העובד הש"ת ב"ה צריך להחזיק עצמו כאין, כאילו אין בו שום מעלה רק הוא כרש וריק, ויבקש הש"ת על כל חכמה ובינה ודעת, ובני חיי ומוזני והכל מאתו ית', ואם כבר נתן לו הש"ת מזה הטובות דבר מה, אעפ"כ יבקש רחמים כי אין בטובה בטובות הש"ת שישאר אצלו והכל הוא מאת ה', ואף אם כבר למד תורה הרבה, ועשה מצוות הרבה, יודה וישבח להש"ת, אשר זכה ועזרו לכל זה, ויבקש עוד מהש"ת שיעזרו ללמוד תורה, ולעשות ולקיים מצוות ולא יחזיק שום טובה, כמאמרם חז"ל אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך, ולא יבקש מהש"ת בחוקה ח"ו כאילו מניע לו שיעשה לו בקשתו בעבור זכותו, כי בזה ח"ו מעורר קטרונים עליו המזכירים עוונותיו, וזהו דברי חז"ל שלשה דברים מזכירין עוונותיו של אדם ואחד מהם עיון תפילה, רק יבקש כעני בפתח, ויבקש מתנת חינוך וזהו לא תעלה במעלות על מזבחי ר"ל שלא תעלה בעבודתך לפני הש"ת עם שום מעלה, רק כעני בפתח המבקש מתנת חינוך, וזהו שאמר לא תגלה ערוותך עליו ר"ל אם תעלה בעבודתך עם שום מעלה ותחשוב שמניע לך על ידי זה יהיו מזכירין עוונותיך, ותגלה ח"ו ערוותך למעלה, כי זהו עיון תפלה רק יבקש מתנת חינוך, כנ"ל.

(אורח לחיים)

לעילוי נשמת האה"ח
מרת ה' רבקה פערל ראזינגער ע"ה
ב"ר מרדכי ז"ל
גלב"ע כ"ב שבט

לעילוי נשמת האה"ח
מרת אסתר פארקאש ע"ה
ב"ר מנחם ישראל ז"ל
גלב"ע ה' אדר תשל"ח

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

הנה אנכי בא אליך בעב הענן
בעבור ישמע העם בדברי עמך
וגם כך יאמינו לעולם. ויש לפרש
שהשי"ת גילה למשה שני מעמים
שהוא צריך לסרסור הגם שהוא
מגלה שכנינו לעיני כולם, אי כי הם
אינם כדאים לנבואה רק באמצעות
משה, כי עפ"י מ"ש המפרשים שאם
היו כל התרי"ג מצות מפי הקב"ה
בעצמו היה צריך ליתן השכר תיכף
משום כל תלן, ואיתא בירושלמי
מלמל הקב"ה מתן שכרן של מצות
כדי שיהיו עובדין אותו באמונה, ופ"י
ביפה מראה דאם היה השכר בעוה"ז
היה שכר האמונה נעדרת דלא הוי
אמונה כלל דאיך יתכן אמונה כמה
שנראה בחוש, וזהו אומרו הנה אנכי
בא אלייך בעב הענן, אליך דייקא,
והמעם הוא בעבור ישמע העם
בדברי עמך, היינו מעם אי כי רק
באמצעותך יוכלו לשמוע, וגם כך
יאמינו לעולם, הוא מעם הכי כי אם
ינתן התורה על ידך לא יהיה השכר
בעוה"ז הע"י שליה ליכא כל תלן,
אי"כ יהיו נשאים לעולם באמונה
ואינה נעדרת מהם, משאי"כ
כשישמעו מפי עצמי תהיה האמונה
נעדרת. (ישמח משה)

☆

ויאמר אל משה. ובמדרש הקב"ה
אמר למשה אני הוא שאמרתי והיה
העולם אדם זה שבא אצלי לא בא
אלא לשם שמים ולא בא אלא
להתגייר אף אתה קרבהו ואל
תרחיקהו, וי"ל על פי מה דאיתא
בגמ' מעשה בנכרי אי שבא לפני
שמאי וכו' בא לפני הלל גייריה וכו',
והקשו בתוסי איך קיבלם הלל והרי
קיימ"ל דאין מקבלים גרים אאי"כ הם
מתאמצים מאוד להתגייר, ותירצו כי

יודע היה הלל שסופם להיות גרים
גמורים כמו שעשה לבסוף עיי"כ, והנה
יתרו היה מאוה"ע ובבואו להתגייר
מצד הדין היה ראוי להראות לו
התרחקות תחלה כדין עכו"ם הבא
להתגייר, ואפשר שבזה היה משה
רבינו מסופק אם לקבלו דשמא לא
היה כונתו של יתרו לשם שמים
ושמא לשולחן מלכים קמכוין, עד
שאמר לו הקב"ה כדין אוה"ע, ולכן
אף אתה קרבהו ואל תרחיקהו
כעובדא דהלל, מיד ויצא משה
לקראת חותנו. (דברי יוא"ל)

☆

אתם ראיתם את אשר עשיתיו
למצרים וגו'. נראה לפי מה שהקשה
בטו"ז למה תקנו ברכת שלא עשאנו
גוי בלשון שלילה ולא דרך חיוב
שעשאנו ישראל, וי"ל שרצו להורות
בזה שלא יטעה האדם לתלות חיו
חסרון בכריאת האדם על בריאת
העכו"ם, כי באמת יש צורך אף
בכריאת עכו"ם עיי"ש, ולדרכו נלך
ע"פ מה שהאר"ך בקדושת לוי כי
מאתו לא תצא הרעות רק הכל
טובות, וכל המכות היו טובה גדולה
לפרעה ולמצרים, שעיי"ז נתגדל
ונתקדש שמו יתברך בעולם, אך
האומות הם ערלי לב ואטומים להבין
התועלת הזה עיי"ש, ולפ"י מובן
שלא תקנו לומר שעשאנו ישראל כי
אז היה משמע שאין צורך כלל
בכריאת העכו"ם ובאמת יש צורך
בהם כנ"ל, ולכן מברכין שלא עשאנו
גוי שנותן הודיה עלך שהוא לא
נברא באופן כזה, כי סו"ס עיקר
תכלית הכריאה לקיים תורה ומצוות,
והשי"ה אתם ראיתם אשר עשיתי
למצרים, היינו המכות הגדולות
ונפלאות אשר עשיתי למצרים, אשר

עיי"ז יצא קידוש הי גדול, ומשם
ראיתם שיש צורך גדול אף בכריאת
העכו"ם, אכן ועתה אם שמוע
תשמעו בקולי והייתם לי סגולה מכל
העמים, שעיי"י קבלת התורה יוגדל
מעלתכם מכלהעמים, ויוכלו לברך
שלא עשאנו גוי על שלא נבראו
באופן כזה אף שיש בהם קצת צורך
וחשיבות בעולם. (ברך משה)

☆

אשר שם האחד גרשם כי אמר
גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד
אליעזר כי אלקי אבי בעזרי
ויצילני מחרב פרעה. ונראה בהקדם
מה שפ"י בישמה משה הכתוב הלא
אם תטיב שאת, כי לפעמים היצר
הרע מדיה את האדם מדרך הטובה
בהראות לו שפלותו ופתיחותו, וכבר
כתב בעקידה כי למען יגוע האדם
אל שלימות המכוון, מחויב שתהא
השקפתו אל החלק המעולה שבו ולא
אל חלק הרע והפחות, והשי"ה הלא
אם תטיב שא"ת, דלטיב ישא את
עצמו ויאמר הלא אני חלק אלוה
ממעל עיי"כ, ולכוננה זו אמרו חז"ל דע
מאין באת, כלפי האבות האך אתה
נראה, ומה יוכנע לבכך לעבודת ה',
אבל לעומת זה צריך אתה להזהר
שאי אתה בא לעבירה, שלא תבא
לידי עבירה על ידי ענוה פסולה,
והנה שתי בחינות אלו היה במשה
רבינו כי אמר גר הייתי בארץ
נכריה, והיה נחשב בעיניו לכלום,
אבל לעומת זה היה יודע כי אלהי
אבי בעזרי, שהשי"ת בעזרו לפייעו
בעבודתו בזכות אבותיו חלק המעולה
שבו, ועיי"ז ויצילנו מחרב פרעה הוא
ענוה פסולה המעביר את האדם
מדעת קונו ח"ו.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלימ"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מביקים

בשפתי צדיקים

היה אתה מול האלוקים

ביתו גוועים ברעב באין מושיע להם, אולם לעומת זאת מזלי עלה ונתעלה והצלחתי מאוד במסחרי עד שעושרי גדל עד למאוד ונשכח ממני מעשה הגניבה והחמס שעשיתי, עד לאותו לילה שיבו נתגלה אלי בחלומי העני הלא ואמר לי: אל תדמה בנפשך כי העולם הפקר הוא, דע לך כי הנני מזמינך לדין בפני בית דין של מעלה על העוול הגדול והצער שגרמת לי ולבני ביתי, והנה בתחילה לא שמתי לבי לדברי החלומות, אולם לאחר השנות החלום בשנית ובשלישית תקף אותי פחד ואימת מות עד שנחליתי מרוב הפחד והאימה, ותיכף נסעתי להרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל שהי' גר בקארלין הסמוכה לעירי ותניתי לפניו את פחדי וצערי, נענה הרה"ק ואמר לי: איעצך והי' אלוקים עמך, כאשר יבוא אליך הנפטר שוב בחלום הלילה, תשיב ותאמר לו כי התורה לא בשמים הוא ואם ברצונו להתדיין עמך יבוא עמך לדין להרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל וכאשר יפסוק כן יקום, אם אכן יקבל המת את דבריך מה טוב, ואם לאו אין בידי עצה להושיעך, אחר הדברים האלה נסעתי אל ביתי ובבוא אלי הנפטר שוב בחלומי השיבותי לו את דברי הרה"ק ולשמחתי הסכים הנפטר לדברי, אולם יקשתו כי ימתין לי עד שאשוב לאיתני ואתרפא מחליי ואז אסע להרה"ק מטשערנאביל זי"ע להתדיין עמו.

והי' בבואי להרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל סיפרתי לו את כל סיפור המעשה, והגביל לי הרה"ק יום מסויים בו אבוא אצלו בכדי להתדיין, בהגיע אור הבוקר של היום המיועד שלח הרה"ק שליח לקרוא לי, והעמיד אותי בחדרו, ואילו הרה"ק רבי אהרן עמד בחלון ופניו לחוץ כרבע שעה, לאחר מכן פנה אלי הרה"ק ואמר כי אף שהנפטר תובע נפשות ח"ו, אולם פוסק אני כי תחשב את שויים של ביתך ומטלטליך וכל אשר לך, ואת חציים תתן לאלמנתו של הנפטר וליתומיה, ולאחר מכן החזיר שוב הרה"ק את פניו אל החלון, ולאחר שעמד כך כמה דקות נענה לי שוב ואמר: כי על אף שהמת טוען על הפסק דין בטענה כי בלאו הכי מגיע לו מחצית מהונך, ומה עם היסורים שסבלו בניגון ומיתתו, וצערם של אשתו ובני ביתו, אולם אעפ"כ אין אחר הפסק שלי כלום, אל תירא ואל תחת, רק תקיים את דברי וייטב לך, ואכן בבואי לביתי קיימתי את פסקו של הרה"ק וחשבתי את הון ביתי בסך של ארבעים אלף רובל ואת חציו נתתי לאלמנתו ולבני ביתו של הנפטר, ושוב לא בא אלי הנפטר בחלומי להטרידני.

כך סיים הלה את סיפורו ואמר: האין זה מן הנכון שאכבד אתכם במשקה כיד המלך, הלא אתם חסידיו של הרה"ק מטשערנאביל, והוא שהציל אותי מדין של מעלה, ועפ"י עובדא זה אמרתי לפרש ע"ד הרמז מה שבפרשתן סיים הכתוב "ולא תעלה במעלות על מזבחי" ר"ל שלא תצטרך לעלות לפני בית דין של מעלה להתדיין בפניהם, כי תורה לא בשמים הוא, רק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" וכדאיאתא בתרגום "ואילין דיניא די תסדר קדמיהון" ר"ל שביד הצדיקים של מטה בעולם הזה לפסוק את הדין ואין אחר הפסק היוצא מתחת ידם (זה השער) כלום.

הרה"ק ר' זושא מאניפאלי זי"ע, הלך פעם אחת ברחוב, וראה נער אחד הולך עם ספריו להחזיר דבי רב וקרא אותו, ושאל לו: למה לך לילך להחזיר, מה תועלת יהיה בהליכתך זה, הלא יותר טוב שתלך לשחוק עם נערים ותבלה העת בתענוגים, ולמה לך ללמוד אצל רבך, ורבך זה נוגש אותך שתוכל השיעור גמרא, ומה יהיה לך מהגמרא הזאת, כשמוע זאת הנער הלך, גער עליו בקולו: הוי זקן שוטה הכי זהו תכלית הבריאה, וכי בשביל זה נבראתי, לבל ללמוד ולא להתפלל רק לשחוק עם הנערים ולבלות העת בדברי שטות, וגער עליו בניזיפה, וירץ מהר ממנו אל החדר, ומיד אמר הרה"ק הנ"ל: רבונו של עולם, ראה נא גדולת וקדושת היהודים, איך שעוד מנעוהם מבינים שנבראו רק ללמוד ולהתפלל ולעשות רצונך, וזה פירש הפסוק "היה אתה לעם מול האלוקים והבאת את הדברים אל האלוקים" רצה לומר דיתרו אמר למשה רבינו ע"ה, היה אתה לעם כנגד אלוקים, דתנסה לומר להם במכוון דלא יקיימו ציווי הקב"ה, ותראה איך שלא ירצו בזה, רק לקיים רצון קונם, ובוה תוכל אתה להמליץ עבורם לפני הקב"ה, שבאמת צריכים להיוושע בכל טוב, כי הלא עושים בכל כוחם רצון קונם, וזה "והבאת את את הדברים", רצה לומר את הדברים האלה, אל האלוקים. (אמרות טהורות)

ולא תעלה במעלות על מזבחי...

פעם אחת לאחר תפילת שחרית בקלויז של חסידי טשערנאביל אשר בעיר בארדיטשוב, נכנס אדם לא מוכר וביקש לכבד את החסידים במשקה יי"ש, נענו לבקשתו כמה מן החסידים והלכו עמו לבית המזיגה וכיבדם ביי"ש כחפצם, לאחר ששתו שאלם: מדוע אינם תמהים על שכיבדם ביי"ש על לא דבר, נענו לו החסידים כי אם ימזוג להם עוד חצי המידה יי"ש ישאלוהו, לאחר שציוה להוסיף להם משקה, נענו לו ושאלוהו, או אז החל הלה לספר להם גופא דעובדא שהיה עם רבם הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע, היה זה לפני שנים מספר נסעתי אל היריד בכדי לקנות סחורה לחנותי ובאמתחתי ד' מאות רובל, והנה בחדרי אשר במלון התאכסן אדם נוסף אשר היה עני מרוד, אולם מחמת שהיה מוכר כאיש אמונים אצל אנשי עירו הפקידו הם אצלו את כספם בסך ד' מאות רובל כסף למען יוכל לסחור ביריד ולהביא טרף לבני ביתו, והי' בבוקר השכם נחפו אותו עני לצאת מן המלון לרגל מלאכתו, ובהחפזו שכח את כספו על משכבו, באותה שעה פחו עלי יצרי ונטלתי את המעות והטמנתים באמתחתי, העני שדימה כי לקח את הכסף עמו בצאתו מהמלון, כשנוכח לדעת שכספו איננו עמו, חשב כי איבדו בעת שהתהלך בשוק והחל צועק ובוכה במר נפשו על איבדתו וחזר לביתו בפחי נפש, בבואו לביתו לא האמינוהו בעלי החובות כי כספו נאבד והשדוהו בגניבה עד שמסרוהו לממשלה, והוול שמו בעיני כל, עד שמרוב צער ויסורים נפטר לבית עולמו, בהשאירו את בני

**מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים,
כפתור ופרה משוקדים**

פרפראות לחכמה

אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה, וקשה מה היה המשא ומתן בין המלאכים ומשה ומה היה תשובת משה, וי"ל עפ"מ דאי" בספיה"ק שהתנגדות המלאכים לנתינת התורה לבני אדם היה משום שהאדם יש לו יצה"ר ועתיד לחטוא ולבטל התורה לפי"ז כך הוא ההמשך "אמר לו הקב"ה החזיר להם" תענה להם "תשובה" שהאדם יכול לחזור בתשובה ויכפר על מה שחטא וחזור לתורה על אף שביטלה אמר משה לפניו רבש"ע "מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם" יאמרו שמלאכים עדיפי שיש בהם הבל פה שאין בהם חטא א"ל "אחוז בכסא כבודי" דאיתא (יומא פ"ו). גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ממילא תשובה עדיף לפי"ז מיושב גם המשך הפס' שלכאורה עדיין אין אנו יודעים מה עדיף הבל שאין בו חטא של המלאכים או תשובה שיש בישראל אך וי"ל שלישראל יש גם הבל פיהם של תשב"ר ממילא של ישראל עדיף שיש להם תשובה וגם הבל פה של תשב"ר ולמלאכים יש רק הבל פה שאין בו חטא וז"ש הכת' המלאכים טענו "תנה הודך על השמים" שאנו עדיפים על ישראל ע"ז בא התרוץ "מפי עוללים ויונקים יסדת עוון" ע"י הבל פיהם של העוללים יסדת עון לדחות טענת המלאכים. (צמח דוד)

מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בקר עד ערב. וי"ל דאיתא (סנהדרין י"ט). "מלך לא דן ולא דנין אותך" לא דנין אותו משום דכתיב "ועמדו שני האנשים" ואין כבודו של מלך לעמוד ולא דן משום דאמרינן קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים ואין יכול לדון אותנו בזמן שאותו אין דנין, וכתבו התוס' דהא דאין מלך דן היינו לבדו משום דאין דנין אותו דלא קרינן ביה התקוששו וקושו אבל עם אחרים שפיר מצי דן דאין דנין נגמר על פיו לבד, ובמקום אחר (שבועות ל.) איתא "ועמדו שני האנשים" בעדים הכתוב מדבר, לפי"ז הבע"ד רשאים לישב נמצא לפעמים מלך דן ודנין אותך, וז"ש יתרו נפשך אם אתה סובר שהפסוק "ועמדו שני האנשים" הכוונה שהבע"ד צריכים לעמוד, לפי"ז המלך לא דנין אותו ולא דן כשהוא לבד, א"כ "מדוע אתה יושב לבדך" הלא מלך אתה, ואם אתה סובר שהפסוק "ועמדו שני האנשים" קאי על העדים וממילא המלך דן ודנין אותו א"כ קשה למה "ועל העם נצב" למה הבע"ד עומדין הלא אין לימוד לזה ויכולים הבע"ד לישב. (מדרש ונתן)

☆

ויאמר משה לחותנו כי יבא אלי העם לדרוש אלקים, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו. וקשה משה לא השיב על מה שנשאל שיתרו שאל מדוע אתה יושב לבדך והוא השיב לו שהעם באים לשפוט ועדיין קשה מדוע היא יושב לבד לשפוט, וי"ל ע"פ הירושלמי (סנהדרין ב'). ר' אבהו היה דן יחיד אמרו לו תלמידיו הא תנן "אל תהי דן יחידי" אמר כיון שבאים מעצמם לדון לפני הרי זה כאילו קבלו אותי עליהם, וזה שאמר משה ליתרו כששאל אותו למה הוא יושב לדון לבדו הלא אין דן יחידי אלא הקב"ה על זה השיב לו משה "כי יהיה להם דבר בא אלי" הם באים אלי מעצמם ואז נחשב כאילו קבלו אותי לדון יחידי לכן רשאי אני לדון ביחוד. (כתנות אור)

☆

ומשה עלה אל האלקים. איתא בגמ' (שבת פ"ח:) בשעה שעל משה למרום אמרו מלאכי השרת בפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו וכו' מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו תנה הודך על השמים אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה החזיר להן תשובה אמר לפניו רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. ופרש"י מלמד שאמר הקב"ה עשרת הדברות בדבור אחד מה שאי אפשר לאדם לומר כן א"כ מה ת"ל אנכי ולא יהיה לך, וקשה למה הקשה רש"י רק אחרי שאמר שכולם בדבור אחד נאמרו, וי"ל דאיתא (קהלת רבה א' ו') אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא אלא שאני מעמיד אותם במומיהון שלא יהיו אומרים אחרים המית ואחרים החיה אני אמית ואחיה מחצתי ואני חוזר ומרפא, והנה אמרו חז"ל כיון ששמעו ישראל אנוכי נתרפאו כל החולים כמו שאמרו חז"ל (בב"מ ז' א') בשעה שיצאו ישראל ממצרים היו כל רובן בעלי מומין מה עשה האלקים אמר למלאכים שירדו אצל ישראל וירפאו אותך, ולכן הוצרך לחזור ולומר לא יהיה לך להראות שאני מחצתי וארפא אבל זה דווקא אם נאמר הדברות בזה אחר זה אז נתרפאו בין הדבור אנכי ובין הדבור לא יהיה לך ובכדי שלא ישעו ח"ו לומר ב' רשויות היה צריך לומר אח"כ עד הפעם הדבור לא יהיה לך אבל אם בדבור אחד נאמרו ולא נתרפאו כשאמר לא יהיה לך א"כ קשה מה ת"ל ולא יהיה לך. (עדות ביוסף)

לעילוי נשמת
האה"ה מרת **באבא דינא קיט' ע"ה**
ב"ר בן ציון ז"ל
גלב"ע י"ד שבט
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
הגאון הגדול רבי **מיטה סופר זצ"ל**
בן הכתב סופר זי"ע
גלב"ע כ"ו שבט תרפ"ז לפ"ק
הונצח ע"י נכדו ר' מנחם ישראל פארקאש הי"ד

פנינים וחידושים בגמרא מס' גיטין הנלמד במסגרת חברת "יסודי התורה" נו"נ ע"י אחד המגי"ש

טעם הדבר שדווקא בתקופת הלל הזקן הוצרך להתקין פרוזבול וטעם קריאת שם "פרוזבול"

תקנת פרוזבול

בגמרא (דף ל"ז) "תנן התם (שביעית י"ג-ד) פרוסבול אינו משמט מי שכתב פרוזבול אינו משמט את חובתו בשביעית זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן לפי שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה בהתקרב שנת השמיטה, מיראה שמא לא יפרע את החוב עד שתשמטנו שביעית ועברו על מה שכתוב בתורה (דברים ט"ו ט) השמור לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה ורעה עיך באחך האביון ולא תתן לו עמוד והתקין פרוסבול, וזה הוא גופו של פרוסול: "מוסרני לכם פלוני דיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים למטה מותחת לטסה הפרוזבול או העדים" חותמים.

טעם הדבר שדווקא בתקופת הלל הזקן הוצרכו להתקין את הפרוזבול

ולכאורה יש להבין למה דווקא בתקופת הלל הזקן הוצרך להתקין פרוזבול, מה שלא הוצרך מקודם, והסבר נכון לדבר מבואר בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' קנ"א) עפ"י מש"כ התוספות (דף ל"ז: ד"ה ותקון רבנן) הטעם שלא תקנו חכמים איסור עבודת קרקע ביוביל בזמיה"ז, כמו שתקנו חכמים שמיטת כספים בזמיה"ז, "משום דאין רוב ציבור יכולין לעמוד בה ליאסר בעבודת קרקע שתי שנים רצופות".

והסבר הדבר ביאר בסמ"ע (ח"ט סי' ס"ז ס"ק ב') שהסיבה היא כיון שבזמן שהשמיטה היתה מן התורה היתה ברכה של "וצויתי את ברכתי", אז היה הציבור יכולין לעמוד בזה שלא לעשות עבודת קרקע שתי שנים רצופות, משא"כ בזמן הזה שהשמיטה הוא רק מדרבנן, אין הברכה קיימת, לפיכך לא תקנו חכמים יובל בזמיה"ז דהוה גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה.

ולפי"ז א"ש למה דווקא בתקופת הלל הזקן הוצרך לתקן פרוזבול ולא קודם לזה, כי בזמן שהשמיטה היתה מדאורייתא לא היו האנשים נמנעים מלהלוות לפני שמיטה, שהרי היתה הברכה של שמיטת כספים "כי בגלל הדבר הזה יברך ה'" אבל בתקופת הלל הזקן ששמיטת כספים כבר היה מדרבנן אז לא היה הברכה של "כי בגלל הדבר הזה יברך ה'" והיה נמנעים מלהלוות לכן הוצרך הלל הזקן לתקן פרוזבול.

טעם קריאת שם "פרוזבול"

בגמרא מבאר פירוש המילה "פרוזבול" וז"ל הגמרא (ל"ז:) מאי פרוסבול, אמר רב חסדא פרוס תקנה, לטובתם של בולי ובוטי ומפרש הגמרא "בולי" אלו עשירים דכתיב (ויקרא כ"ו י"ט) ושברתי את גאון עוזכם, ותני רב יוסף ברייתא המפרשת את הפסוק אלו בולאות עשירים שביהודה. הרי לנו שבולי היינו עשירים "בוטי" אלו העניים דכתיב (דברים ט"ו ח) "העבט תעביטנו" הרי שהלוואה נקראת בתורה "העבטה", ולכן נקרא עניים בוטי לפי שהם בדרך כלל הלווים. וכמבואר בגמרא שפרוזבול פירושו תקנה לעשירים ולעניים, לעשירים שלא יפסידו את כספם, ולעניים שיסכימו להלוות להם.

למה מרומז רק טובת העשירים

אך לכאורה קשה דהרי במילת פרוזבול מרומז רק העשיר, והעני אינו מרומז כלל "דפרוז" = טובה, "בול" = עשיר, ובוטי = עני אינו מרומז כלל בפרוזבול, ובגמרא מבואר שפרוזבול הוא טובת העשיר והעני.

ומבואר במהרש"א (בחדושי אגדות) דשפיר מרומז בפרוזבול גם העני דהרי אותיות ב' ד' ט' ל' נ' ת' מתחלפות זו בזו, והכא מתחלפות הל' בט' א"כ מרומז גם העשיר "בול" וגם העני "בוט" דאותיות ל' וט' מתחלפות זו בזו.

אך לכאורה עדיין צ"ב למה נקרא פרוזבול שמרומז בהם העשיר בלי להחליף האותיות (פרוז בול), ולא נקרא "פרוזבוט" שמרומז העני, ונאמר שגם מרומז העשיר בזה שאותיות ט' ול' מתחלפות זו בזו, כתב המרש"א "ולפי שצייקת תקנה לעשיר שלא יפסיד נקרא בול", פי' דכיון דצייקת תקנת הלל לעשות פרוזבול הוא בשביל העשירים, לכן מרומז העשיר יותר מהעני.

שעני יתחלף לעשיר לא שכוח

וראייתי לציין בשם ספר פרי אהרן (פ' בהר אות ז') שמיישב בדרך צחות מדוע תקנו לומר פרוזבול וצריך להתחלף לבוט, ולא תקנו פרוזבוט ויתחלף בוט לבול, ותירץ כי זהו הוא מילתא דשכיחא שהעושר יאבד נכסיו ויתחפך עליו הגלגל, ומן העושר יתהווה איש עני ובוט, אבל איש עני מדוכא יתעשר ויתחלף לבול לא שכוח כולי האי, לכן נקטו חז"ל פרוזבול כי הבול בקל יתחלף חלילה לבוט עיי"ש. [כהא דמבואר בגמ' (לעיל דף ל') עשירות לא שכיחא]

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

דיני אמירת דברים שבקדושה במקום טהור (ה)

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

טפח מגולה בקטנות

איסור אמירת דבר שבקדושה כנגד טפח מגולה נוהג אף בבנות קטנות מגיל ג' שנים ואילך, שאסור לומר דבר שבקדושה כנגד טפח מגולה שבהם (משני"ב סי' ע"ה סעי' א' בביאור"ל ד"ה טפח בשם ספר שולחן שלמה, וכ"כ באשל אברהם מהדו"ת, בן איש חי פ"ו בא, ובדעת סופר סי' י"א). ודעת החזו"א (או"ח סי' ט"ז) להקל בזה דכל זמן שהם קטנות ביותר, ואינם נראות כגדולות - אין בהם משום טפח מגולה ומותר לומר נגדם דבר שבקדושה (וסברתו שם דאין השיעור בזה בשנים אלא כפי מציאות וגדלות גופם בכדי שיהא דעת בני"א עליהם, ומקובל שדעתו היא שזה עד גיל שש - שבע, וכן נקט בשו"ת מהר"ם בריסק ח"ב סי' ע"ו).

אמנם כאמור הרבה פוסקים נקטו דהאיסור תלוי בשנים, ומגיל שלש שנים שייך בהו האיסור, ובסי' חינוך ישראל (פ"ב) מובא שכן היה דעת רבינו הק"י ז"ל. ולכן על ההורים מוטל להלביש את הבנות אף הקטנות בבגדי צניעות לכסות את גופם כהלכה. ובסי' חינוך ישראל (שם) הביא דאף החזו"א דהקיל לגבי אמירת דבר שבקדושה היינו רק בדיעבד שמותר לומר כנגדה, אבל דעתו ג"כ שצריך להלבישה כראוי, וכן נדפס (פ"ב) בס' ארחות רבינו (ח"ג, כד) שהחזו"א הורה שמגיל "שלש" יש להלבישה בצניעות ובגרביים ארוכות.

טפח מגולה הנראה דרך חלון או בגד שקוף

טפח מגולה אסור לומר נגדה דבר שבקדושה אף כשהיא נראית דרך חלון וכדו', ואפ"י היא בבית אחר ורואה אותה דרך החלון ג"כ אסור (שם סעי' ה', והטעם כיון דילפי' האיסור מדכתיב ולא "יראה" בך ערות דבר, ובראייה תלה התורה האיסור דכל שנראה אסור).

וכן כשנראה דרך בגד דק ושקוף גם כן אסור כל היכא שצריך להיות מכוסה, וכפי מה שמצוי ב"שטרימפ" דקות ושקופות שאסור לומר נגדם דבר שבקדושה, וכבר הבאנו דעת רבינו הק"י ז"ל ששיעור השטרימפ"פ בכדי שיהיו נחשבים לכיסוי הרגליים הם

לכה"פ מסי' 70 אבל פחות מכן אסור לומר נגדם דבר שבקדושה.

עצימת עינים או החזרת הגוף

טפח מגולה הנראה דרך חלון או בגד שקוף, מעיקר הדין די בזה להעצים העינים ואז מותר לומר דבר שבקדושה, (פמ"ג וחי"א מובא במשני"ב סקכ"ה). אמנם אם יכול בקל לשוב ראשו או כל גופו שפיר טפי (בשו"ת מנח"י ח"ב סי' פ"ד) הביא מסי' תורת חיים (פעסט) על הפמ"ג הסובר דמהני עצימת עינים, דא"כ אמאי אמרו שתמא ערוה בעשית אסור לקרות קריאת שמע כנגדה, הלא יכול להעצים עיניו, ועל כרחק דלא מהני כיסוי כלל, דכל היכא דנראה אף שהוא עצמו אינו רואה אסור).

טפח מגולה בתמונה או במראה

טפח מגולה הנראה דרך מראה (שפיגל) או הנראה בתמונה או שאר אופנים כיוצא בהם מקומות שנראים תמונות שאינם צנועות רח"ל - הסכימו הפוסקים דחל בזה האיסור, ואסור לומר נגד תמונות אלו דבר שבקדושה אלא אם כן יעצים עיניו (שו"ת צנת פענח סי' כ"ג, שו"ת מנח"י ח"ב סי' פ"ד, ושם הביא מה שהעירו האחרונים על דברי האר"י הק"י (בליקוטי תורה פ' ויקהל) ע"כ ויעש את הכיור נחשת במראות הצובאות, כתב בזה"ל, הנה בשעת הקרבת הקרבן היה הכהן מכיר בפניו מקום שפגם ובמחשבתו, והי' מנקה אותו מחטאו, ובאשה שאסור להסתכל בפניה הביא אותה לפני הכיור שעשו במראות הצובאות, ורואה שם צורתה ומכיר במחשבתה, והי' מנקה חלאתה, עכ"ל"ק, ולכאורה קשה ממני"פ אי חיישין להרהור כשמתכל בפניי, אם כן גם במראות הצובאות שרואה צורתה שייך הרהור.

ובשו"ת מנח"א (ח"ג סי' כ"ה) כתב לתרץ דבאמת ליכא למיחש להרהור כהן במקום הקודש כיון שהוא מצוותו בכך, אלא דחששו כשיראו העולם ופרחי הכהונה העומדים סביבו כי הכהן מסתכל בפני אשה בעת הבאת הקרבן, ולא ידעו תוכן ועומק כוונתו ושכך הוא מצוותו, ויבואו עי"ז להקל בהסתכלות בנשים, ע"כ השכיל בחכמתו ית"ש בתורתו שצויה להסתכל רק במראות הצובאות).

בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע
מיד אמר הקב"ה זיקחו לי תרומה

אנא! להחזקת מוסדותינו הק' בעין יפה וביד רחבה
השתתפו במזומן או בהוראות קבע

מה טובו אוהליך יעק"ב

מעומקא דליבא, ובכל לשון של חיבה, נשגך בזה ברכת מזל'א טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ אבינו - חותנינו יקרינו, הצמוד באהבה בקירות לבנינו, ומסור בלוי'נ למענינו, האדם היקר באנשים, מלמד מומחה להועיל עדרי צאן קדשים, ויעק"ב איש תם יושב אנהלים, שמו הטוב משבחים ומהללים, קולו קול' יעק"ב, כשמכבד את ה' בקולו הערב, ה"ה,

מוה"ר יעקב מיכאל היילברוך שליט"א

והברכה אחת היא לכבוד אפינו - חפתינו החשובה שתחי'

לרגל השמחה שבמעונם, רוממות קל בגרונום, בנישואי בנם החתן היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, תורה ויר"ש אצלו שלוב, על כל יודעיו ומכיריו חביב, כמר אלחנן אלימלך הי"ו עב"ג שתחי' למז"ט ובשעטו"מ

ואל'ין מליא, יהון לרקיעא, שמשמחה זו יושפע לכס מן שמיא, רב ברכת ושובע שמחות לעלמי עולמיא, ותרוו מכל יוציא נחת לרוב, בסימן טוב ובמזל טוב, והקב"ה ידא בסעדיכם, ואך טוב וחסד ירדפכם, לאורך כל ימי חייכם.

בעתירת וברכת בניכם - התניכם

יזא, יוסף אשה אריה, יצחק אילגור, צוריאז שאול, היילברוך.
אשר לאאל שאזאזאויטש, אילגור רוב אנג'ל, אילגור פארצוויטף, שאר גובי.

KOLLEL AVRICHIM ATZEI CHAIM
DSATMAR
KIRYAS JOEL BNEI BRAK
3 KIDSHAS YOM TOV ST. BNEI BRAK

כולל אברכים עצי חיים
דיסאטמאר
קרית יואל בני ברק
רח' קדושת יום טוב 3 בני ברק

מיסודו של כ"ק מורן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע - בהדרכת והמשכת מ"מ כ"ק מורן רבינו הגה"ק שליט"א

מדרש' תנחומי"א

מתוך השתתפות בצער נשגור בהני שורתא, כסא הנחמתא, קדם ידידינו היקר לעילא מכל תושבתא, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, ביד רחבה ובמידה גדושה, תומך נלהב לכלולינו המעטירה, בעין יפה וברוח מסורה,

מוה"ר יעקב משה הלוי שטיינבערג הי"ו

ואתו עמו אחיו ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, מתומכי כוללינו המהוללה

מוה"ר אברהם מרדכי שטיינבערג הי"ו

היושבים בעמק הנכא בפטירת אמם החשובה ע"ה

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון, ונס מהם אנחה ויוגון, ובלע המות לנצח בביאת גוא"צ במהרה דידן.

המשתתפים בצעריכם בכאב וביגון

הנהלת הכולל'

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יהושע בן הגה"ק רבי שלום רוקח זי"ע מבעלזא
יומא דהילולא כ"ג שבט (תרנ"ד)

מתולדותיו

הגה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע נולד בשנת תקפ"ה לאביו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע ולאמו האשה הצדקנית המפורסמת מרת מלכה ע"ה, שהיתה נודעת לבעלת מדריגה ובעלת רוח הקודש.

כבר בהיותו צעיר לימים ניכר בו סימני קדושה ופרישות, מסופר שפ"א בהיותו בחדר אחז פתו בידו ובכה, שאלו רבו, למה הוא בוכה, ענה לו, לפי שהוא רעב, שאלו שוב מלמדו, ולמה אינו אוכל, ענה לו הילד: אבי לימד אותי שאם מתאוים לאכילה אסור לאכול... בעת סעודת הבר מצוה שלו אמר לו אביו השר שלום זי"ע שיאמר דרשה לכבוד הבר מצוה, ואחר שסיים הדרשה ביקש מאביו שיתן לו דרשה געשאנק, אמר לו אביו מה צריך בחור הבר מצוה, גוף נקי ומחשבות טהורות, "א" גוף נקי האבן מיר דיר געגעבן, אויף מחשבות טהורות דארף מען אליין אסאך האראווען".

עם הסתלקות אביו ביום כ"ז אלול שנת תרט"ו מילא את מקומו, ואחרי ראש השנה אמר: "דער טאטע ז"ל האט מיר איבערגעגעבן די רביסטעווע ערב ר"ה אין די מקוה", נסתלק לגנזי מרומים, ביום כ"ג שבט תרנ"ד.

מעניין הסתלקותו מסופר דבר פלא שבעת זקנתו נסע לעיר ווינא להתרפאות [וזה היה חוליו אשר נפטר בה], ואתו עמו היה רופאו [שהיה יהודי אבל לא היה שומר תומ"צ] שנסע אז אתו לשמשו, ויהי בעת נסיעתם מווינא חזרה קרא הרה"ק מבעלזא את הרופא אליו, ושאו אם הוא מאמין בביאת המשיח, הרופא ענה לו שאינו מאמין, ושאלו הקדוש שוב למה, ענה לו שכהיום בעולם הנאור, אינו יכול להאמין שיקום איש בודד ויפיל אימתו על כל העולם ויפחדו וירעדו מפניו וימלוך עליהם, כששמע הרה"ק מבעלזא את דבריו הרים את גבות עיניו [כי הם היו ארוכים כידוע] ונתן עיניו בו, או אז תפס את הרופא פחד ורעדה גדולה וככה החזיקו הרה"ק מבעלזא בפחדו זמן קטן ואח"כ הוריד עיניו ממנו

ונרגע, אחר כך אמר לו הרה"ק מבעלזא הלא ראית שנפל עליך פחד ממני על אף שאתה רגיל אצלי, כל שכן וכל שכן שמלך המשיח שברוב גדלו יוכל להפיל אימתו על כל העולם, ומעתה אתה כבר מאמין בביאת המשיח, ענה לו הרופא שהוא מאמין, והיה זה לפלא לכל האנשים הסובבים אותו מה ראה הרה"ק מבעלזא כעת להפוך את הרופא למאמין ולהראות כוחו בזה, אמנם מיד אחר כך בדרך חזרתם נתבהר להם הכל, כי הוא הקדוש כידוע נפטר בדרך חזרתם מווינא לבעלזא במרכבת הברזל ואיתרמי שם באותו נסיעה שהיה שם תשעה מאחינו בני ישראל ואם לא היה עושהו למאמין לא היה עשרה יהודים כשרים בעת יציאת נשמתו.

פועל ישועות

בידוע ה' בכוחו הגדול לפעול ישועות באותות ומופתים, פ"א הזכירו לפניו חולה שרקק דם, והרופא אמר שהריאה שלו נבקעה וח"ו לא יחי', אמר כן אמר הרופא לכו אמור להרופא שהוא עס-הארץ, ואינו ידוע שלהלכה כל זמן שלא ניקב עד הסמפונות אינה טריפה, ואח"כ נתרפא החולה, מסופר שפ"א בא לפניו בחור אחד ושמו דוד והזכיר עצמו לפניו שינצל מהצבא, הבחור ה' גבה קומה ובעל בשר הרבה, אמר לו המהר"י שישאר אצלו על שב"ק, ויהי לביל שב"ק אחר הקידוש אמר להבחור הא לך קידוש "צדוק", ובכן בכל סעודות שבת קרא אותו "צדוק", ביום הראשון כשנכנס הבחור לקבל ממנו ברכת פרידה שאל את המהר"י למה קורא אותו "צדוק" הלא שמי דוד, ענה לו, גם כשתבוא להבחן לעבודת הצבא, יאמרו עליך שאתה "צו דיק", וישחרוך בעבוד שאתה בעל בשר הרבה יותר מדאי, וכך הוה, והרה"ק ה' אומר שכל הענינים ומופתים אשר הפליא לעשות, לא ה' בשום השבעות רק בכח הלימוד, כי בעת לימודו ביקש מהש"ת שבכח זכות התורה"ק ימלא את בקשתו לפעול ישועות לכלל ישראל.

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שלום צבי ב"ר אליקים געציל בערגער ז"ל

גלב"ע י"ט שבט

ת.נ.צ.ב.ה.

קורות וסדר תקופת ימי בית שני מיוסד עפ"י מדרשי חז"ל וספרי אגדה

תקופת בית שני

כ"ב

קיצור מגליון הקודם

כששמע אנטיוכוס שיהודה המכבי הרג כמה רבבות מחייליו וגירשם מארץ ישראל חרה אפו מאוד, ונשבע שהוא בעצמו יעלה יחד עם בחירי חיילי צבאו להרוג ולאבד את כל עם ישראל מקרב הארץ, ויכהו ה' בשחין רע ובחולי מעיים ובכל זאת עדיין לא נכנע לבו של אנטיוכוס וצוה שימהרו להמשיך הדרך בלי עיכוב, ועל אם הדרך כששמעו הפילים רעש גדול נרעד סוסו וישליכוהו ארצה, והוא היה איש שמן וכבד ותשברנה עצמותיו, ויחזק ה' את לבבו וצוה להמשיך לעלות להלחם בירושלים, וכיון שהוסיף ברשעתו הוסיפו לו ג"כ משמים על מכתו, ויבאש בשרו כנבילה מוסרחת המושלכת בשדה בימי החום, וישליכוהו עבדיו ארצה וינסו מריחו הנבאש, רק אז הבין אנטיוכוס כי יד ה' נגעה בו יען אשר שלח ידו ביהודים, ויעתר אל ה' שיתרפא אבל ולא האזין ה' לתפלתו, כי הקב"ה הבהן לבבות הבחין שאין פיו ולבו שווין, וכך מת אנטיוכוס הרשע במיתה משונה, הליו הכביד ונפל בשרו מעצמותיו, ולבסוף נשמתו מעיו ארצה עד שמת מות נבל ונבאש בארץ נכריה, ואפי' לא הגיע לקבורה כיון שלא יכלו להתקרב מול גוויתו, וציפור השמים אכלו את נבלתו, וימלך בנו אנטיוכוס אבפאטור (השלישי) תחתיו

קבאותו של יוחנן כהן גדול:

אנטיוכוס אבפאטור ה' ברשעתו דומה לאביו, הוא השתדל הרבה להחזיר נמוסי דרכי יון בקרב עם ישראל, ושלח ניקנור משנהו שהוא ילך ויכניע את עם קשה עורף, ואכן בא לירושלים וישב בתוך הביהמ"ק ועשה אותו לארמונו ובנה שם במה להקריב בעלי חיים טמאים לעבודה זרה, כששמע אלעזר כהן גדול על הנבלה אשר נעשתה בישראל על חילול הקודש והמוקדש, טיכס עצות האיך לנקום את נקמת ה'.

מן הראוי לציין שכל המערכות כנגד היוונים מאנטיוכוס השני עד עתה היה ע"י יהודה, אבל מאנטיוכוס השלישי שגגע בעיקר לטהרת המוקדש וקדשיו ה' יוחנן כהן גדול עומד בראש המלחמות, יוחנן כהן גדול לקח חרב קטן זרת ארכו וזרת רחבו והי' לחרב זו שני להבים, ואת החרב הקטנה הזו הטמין בין בגדי הכהונה אשר ה' עליו וכך יגש לשער ביהמ"ק ששם קבע הרשע את מושבו, כשהגיע לשער מיהרו השוערים להביא אותו בפני ניקנור, נענה ניקנור ואמר ליוחנן שמעתי עליך שאתה מראשי המורדים במלך, ושאין אתה רוצה לעזוב את דת היהודים ולדבק בנו בנמוסיו

ודרכינו, ולא די בכך אלא שאתה מורה לאחרים שגם הם ימרו בנו.

ויען אותו יוחנן כהן גדול: אדוני הנכבד משנה למלך נעלה, אני אעשה ככל אשר תצווה, והן אמנם שעד עתה לא עשיתי כמצוות המלך והייתי גמנה בין המורדים, בכל זאת עתה אני מוכן ומזומן לעשות כל מה שיטול עלי, כמובן שלא הי' בלבו אפי' כוונה קלה לקיים מה שאמר בפיו, וניקנור לא הי' שוטה והי' מהסס באמינות דבריו, יוחנן הסביר לו שנכנע עתה מפני שהחיילים מסתובבים בעיר והיהודים אינם יכולים לעמוד בפני צבא האדיר ועל כן ולא נותרה כל ברירה כי אם להכחיש אמונתנו כדי להציל את נפשינו.

אמר לו ניקנור אם כנים הדברים שכוננתך לשוב מדרכך ולקבל את עול מלכותו של המלך אנטיוכוס, ואם באמת ובתמים אתה רוצה לחדול מן המעשה המרד שעשית, אם כן אפוא עליך ליטול את החזיר שעומד כאן ולשחוט אותו על גבי הכמה ואז אדע כי ששנית את דרכך ותוכיח את באמונתך במעשה ידיך ולא רק בדיבור בעלמא, ואז לא יאונה עליך כל רעה וכך אכבדך עד מאוד.

יוחנן שהשפילו כך, והזמין את בגריס ועשה אותו למשנהו במקום גיקבור ויצווהו לעלות לירושלים ולמשוך את לב העם אחרי נימוסיהם ותועבותיהם, וכן יצא בגריס עם רוב רשעתו והכריז שמי שיעז להמרות את פי המלך ולעבור על גזירותיו, וישמור שבת, חודש, או מילה, יהרג בלי חמלה, ואכן בגריס ה' אכזר ורשע עריץ, וכאשר נודע לו איש אשר מל את בנו בסתר, תלו אותו עם אשתו על עץ לנגד עיני בנם הרך הנימול.

ובכל זאת נשאר בני ישראל באמונים לה', ולא העלו על דעתם לבגוד באלקיהם מפני יראת המלכות, והיו מוכנים למסור נפשם על קדושת שמו ית', אף ששלשת המצוות אשר גזר בגריס הוא לא מאחד שעליהן נאמר יהרג ואל יעבור, אבל בשעת השמד חובה ליהרג על כל מצוות התורה (כמבואר בגמ' (סנהדרין ע"ד): וע"ש ברש"י בטעמו של דבר כדי שלא יתגלו הגוים לעשות כן בכדי לערער את דבוקתם של ישראל בקיום המצוות).

ובירושלים ה' אשה אלמנה מבנות הלויים אשר חדשים ספורים לאחרי מות בעלה ילדה בן זכר, והיוונים ידעו שילדה והתרו אותה, וה' כרוך בפיקוד"ב אבל היא לא היססה אף לרגע ומלה את בנה ביום השמיני כמצוות התורה, ולא נרתעה מאימוניו של בגריס הרשע, לאחר הברית מילה עלתה האם עם בנה על גבי החומה של ירושלים והכריזה: "בגריס בגריס, האם אתה סובר שיכול אתה לבטל אותנו מברית אשר כרת עמנו מלך מלכי המלכים, לא, כי את הברית לא נבטל וגם את השבת וראשי חדשים ומועדות בשמור, ומורשת זו נגחיל לבנינו ולבני בנינו עד עולם", ופנתה כלפי שמיא והתפלל, רבונו של עולם, כל זאת באתנו ולא שכחנוך, ולא שקרנו בבריתך, לא נסוג ליבנו מאחריו ורגלינו לא נטו מן הדרך אשר הוריתנו, וכשכלתה לדבר השליכה את בנה מראש החומה וקפצה אחריו ומתה על קידוש השם.

המשך יבוא א"ה

השיב לו יוחנן, הייתי ממלא בקשתך ברצון, אבל היות שבין עמי אני יושב, וכשישמעו היהודים ששחטתי חזיר על הבמה שנחשב בעיניהם כמעשה גבלה, אז ירגמו אותי באבנים, על כן איעצך שתוציא כל איש מעלי ורק שינו בשאר לבד ואז אמלא את בקשתך, אבל איש מלבדינו אסור לידע מכל זה, ויצו גיקבור להוציא כל איש מעליו וישארו שניהם לבד, ועמד יוחנן ונשא את עיניו לשמים והתפלל תפילה קצרה לפני הקב"ה, שיעמוד לימוני וימסור את הרשע בידו, ופסע שלש פסיעות אל עבר גיקבור בכדי להזכיר את זכות שלשת האבות (או שה' כנגד שלשה הפסיעות שפסע המתפלל אחר תפילתו) ושלף את חרבו אשר ה' טמון בתוך בגדיו ונעץ אותו אל תוך לבו של גיקבור ומת, ובצאתו מן הקודש התחנן כלפי שמיא על שהרג אותו במקום הקודש, ואמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי אלא לכבודך בכדי להביא תשועה לעם היושב בציון.

בצאתו מן העזרה הריע יוחנן תקיעה גדולה, והי' כשה אחת בין שבעים זאבים בתוך חילו של גיקבור אשר נשאר קצאן בלי רועה, ובכל זאת עלה בידו של יוחנן לבדו להרוג שבע מאות ושבעים ושנים אלף חיילים, והנשארים הרגו איש באחיו מרוב המהומה והבהלה שהי' במחנה היוונים עד שלא הבחינו מי הם הרגו, וכן שלל יוחנן את כל הרכוש שהעלה גיקבור עמו כדי לפרנס את צבאו האדיר ולשלם את שכרם, וקצצו את בהוניו ידיו ורגליו של גיקבור ותלו אותו על עץ לדראון מול שער משערי ירושלים, וכתבו מתחתיו שכך יעשה לפה אשר דבר בגאווה, ולידיים שהורמו על ירושלים, ושער זה נקרא מאותו היום "שער גיקבור" (מוכן מאליו שאין זה "שער גיקבור" הידוע מדלתות ביהמ"ק אלא זה משערי ירושלים).

כשהגיע לאנטיוכוס הבשורה אודות מותו של גיקבור ומפלת צבאו האדיר, הצטער עד מאוד מהערמת

רני ושמחי ליעקב"ב

באותות ידידות והערכה, נישא זאת הברכה, בשיר ושבחה, קדם ידידנו האברך החשוב האי גברא יקרא, גריס באורייתא תדירא, נודע לענוז ולתפארה, מקבל את כל אדם בשמחה ואורה, שוקד על דלתי התורה, חשיכה כאורה, חריף ובקי טובא, ויעקב"ב איש תם יושב באהלה של תורה ובהוויות דאביי ורבא,

הרב עמרם יעקב הכהן ביצדער שלימ"א

לרגל תת ה' שמחה במעונו בהולדת הבן ני"ז למז"ט

ובהאי עידנא דחדוותא, נשגר לו בחדא מחתא, כסא דברכתא, מלא טיבותא, לרגל הוצאתו לאור בעזהשי"ת חיבורו החשוב אשר זכה לעלות על שולחן מלכים וקילסוהו ספר בינת שמועה על שו"ע יו"ד

יצו ה' אתנו את הברכה, ויושפע לו עונג וגם שמחה, ברביה והמשכה, בלי קצבה והערכה, ויזכה להמשיך בלימוד התורה מתוך הרחבה והרווחה, ויוסיף לעטר תורה בחיבורים מחוכמים אלף פעמים ככה, אכ"ר.

ל"ז יקינו המאחזים 2018

יאל דאקאל, אאל יחקאל אואר, אפולם ארא יאקאאויס, אהן מאיר וויס

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

2

מוצש"ק פרשת ויצא תשס"ח לפ"ק בבארא פארק יע"א

ביקורו של הגאון רבי מנשה קליין שליט"א

גאב"ד אונגוואר ובעל שו"ת משנה הלכות

ונתלוח עמו הגאון רבי דניאל אלתר שליט"א

ראש הכולל שם ארי' ללימוד חו"מ בעיה"ק ירושלים, בן האדמו"ר בעל פני מנחם מגור זצ"ל

ובאמצע הביקור הופיע הגה"צ רבי זלמן הלבערשטאם שליט"א

אבד"ק טשאקאווא וויליאמסבורג, בן הגה"צ רבי משה זצ"ל חבר הכר"ץ בירושלים עיה"ק

וכן נכח שם הגה"צ גאב"ד סאטמאר בארא פארק שליט"א

זיי זענען טאקע געפארן צוזאמען צום חינוך ביהמ"ד אין נאנאש. אין נאנאש האט מען געדאווענט אין די שול בנוסח ספרד, טאקע וועגן די סיבה, ווייל די צוויי צדיקים זענען געקומען צום חנוכת הבית. אנדערש ווי אין גאנץ אונגארן, וואס אין אלע שוהלן האט מען געדאווענט נוסח אשכנז. אין נאנאש זענען געווען אסאך חסידים, קאלובער חסידים, ראפשיצער חסידים.

רבינו קיבל פני הרה"ר דניאל אלתר שליט"א ושאל לסיבת בואו

ואמר להגאב"ד אונגוואר שליט"א: דאס איז אייער מחותן

[אחיו הג"ר ארי' זל חתן התן הגר"מ קליין שליט"א]

הגר"ד אלתר: דאנערשטאג בין איך געקומען, צו די חתונה פון א תלמיד פון די ישיבה וואס האט צוגעהאלפן ביי די מאמע תחי', בין איך געקומען אלץ ענין פון כיבוד אם. מארגן איז דא א הכנסת ספר תורה און נאכדעם פאר איך שוין אהיים.

רבינו: אין פולין מאכט מען דאך אלעס קורין. ווען מ'האט געפרעגט דעם דברי חיים וויאזוי ער האט כח אז ער שלאפט אזוי ווייניג, האט ער געזאגט אז 'ער מאכט עס שנעל...'

איך פאר געווענליך אויף 'פאלם ספרינגס' אום ווינטער אויף אפרוה, האב איך געזעהן אין ביהמ"ד דארט פון אייער טאטן ז"ל א ספר על התורה, קורצע מאמרים אויף די תורה.

הגר"ד אלתר: דער ספר "תורתך שעשועי"?

רבינו: יא, אועלכע לומדי'שע זאכן, קורצע זאכן, איך האב אריינגעקוקט דערין...

הגר"ד אלתר: איך געדענק ווען דער רבי איז געווען מיטן טאטן וכ"ק מרן בעל ברך משה זצ"ל בשנת תשנ"ד לפ"ק כשביקר בארה"ק. מען האט גערעדט וכשביקר אצל אביו בעל הפני מנחם מגור איבערן דברי חיים מיטן חידושי הר"ם.

רבינו שאל על מצב בריאותו של הגר"מ קליין שליט"א, והתאונן הגר"מ שליט"א על ההצטרפות ללכת לרופאים, דער רבי דארף מתפלל זיין **רבינו שליט"א:** דער אייבערשטער זאל העלפן, מיזאל זיין מיט בריאות השלימות. מה לרופא בבית יראי ה'. (לשון הרמב"ן פר' בחוקות) **גאב"ד אונגוואר:** ס'איז איינס פון די ביידע... זעהט אויס אז מ'דארף תשובה טון.

רבינו: דער ישמח משה איז קיינמאל נישט געגאנגען צו קיין דאקטער, כאטש ער איז געווען א זקן. דאס לעצטע מאל פאר די פטירה האט מען גערופן א דאקטאר, האט ער געזאגט מען זאל נישט רופן. ער איז ארויסגעגאנגען אביסל אויף די זון, ער האט געזאגט שמש צדקה ומרפא בכנפי' (מלאכי ג' ב').

גאב"ד אונגוואר: אברהם אבינו האט דאס אויך געטון, עס איז געווען ביים שלישי למילתו, איז ער ארויס אויף די זון...

רבינו: יא יא, והוא יושב פתח האוהל כחום היום. ער האט דאך געהאט דעם מלאך רפאל אליינס...

גאב"ד אונגוואר: הזכיר איזה ענין מוקינו הרה"ק רבי עמרם הסידא זצ"ל עם הישמח משה זי"ע, וכוחו הגדול של הישמח משה שהי' המפיץ הגדול של החסידות באונגארן.

רבינו: הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע איז קודם געקומען קיין אונגארן, נאך פארן ישמח משה זי"ע. זיי זענען געווען אפאר יאהר צוזאמען, דער הייליגער קאלובער איז נפטר געווארן בשנת תקפ"א.

דער ישמח משה זי"ע איז געקומען קיין אונגארן, דעמאלטס ווען דער התם סופר זי"ע איז געקומען - זיי זענען געקומען אינעם זעלבן צייט - דער התם סופר איז געקומען בשנת תקס"ג, און דער ישמח משה איז געקומען בשנת תקס"ה, קומט אויס אז דער ישמח משה איז געווען צוזאמען מיטן קאלובער זי"ע אינאיינעם אין אונגארן פון שנת תקס"ח ביז תקפ"א. אן ערך פון דרייצן יאהר.

צוריק געקומען צום ייט"ל דאנקען אויף דעם מופת אז עס האט געהאלפן, דער ייט"ל האט געשמייכלט און געזאגט "אויך האב פארשטאנען אז ער זעהט גארנישט ער טראכט פון היצונים דוכט זיך איהם אז ער זעהט היצונים, האב איך איהם געהייסן טראכטן פון עפעס אנדערש..."

רבינו: עס איז אמאל געווען א מגיפה, און דער ייטב לב האט געזאגט ביי די הושענות, אום הושענא רבא האט ער געזאגט "הושענא נפש מבהלה", ווען עס פילט א חולשה זאל זיך דערמאנען פון זיין צורה... אזוי האט ער געזאגט ברכים.

נאכדעם ווען מען האט עס איהם איבערגעזאגט, האט ער זיך געוואונדערט "אזוי האב איך געזאגט?...!" שפעטער האט ער געזאגט "נאר בלייבט נאר און מקח בלייבט מקח..."

רבינו: איך לערן יעצט חוקת הבתים אין ישיבה, דער רי"ם והודושי הרי"ם על הש"ס איז זייער שטארק דארט.

הגר"ד אלתר: די וועלט זאגט נאך פון רבי חיים בריסקער ז"ל, די גמ' זאגט (תניגה ג:) איזהו שומה היוצא הידי בלילה והלן בבית הקברות והמקרה את כמותו. פארוואס איין זאך איז נישט גענוג א סימן אויף א שומה, וואס דארף מען זאגן דריי זאכן? זאגט ער בעסער צו פארענפערן דריי קשיות מיט איין תירוץ. דריי מאל איז שמות, איינמאל קען נאך זיין א מקרה. דריי זאכן איז ער א שומה. דער יסוד זאגט דער רי"ם אין חוקת הבתים אז דריי מאל הייסט שוין נישט קיין מקרה, דאס איז א חוקה.

רבינו: עס קען אפשר זיין אז דאס איז די חוקת כשרות פון אידן, דאס אז מען שטאמט פון די דריי אבות דאס איז זייער חוקה.

גאב"ד אונגוואר: די משנה זאגט אין נדרים (לא) "קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים, שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי עובדי כוכבים, שאין הערלה קרויה אלא לשם עובדי כוכבים שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב", דאס איז ווייל מען שטאמט פון די אבות, מאיז אריינגעקומען בביתו של אברהם אבינו.

הגר"ד אלתר: מען זאגט דאך אויפן פסוק (יהושע כד ג) ואקח את אביכם מעבר הנהר, מען זאל נעמען פון פריער. יעצט הייבט זיך אן א מאטע, דער אביכם הייבט זיך אן ביי אברהם, פריער איז נישטא קיין אבות.

רבינו: דער ישמח משה זאגט (פר תולדות) אז רוב בנים דומים לאחי האם, אבער ביי רבקה איז דאך עס נישט געווען לפי דרך הטבע, זי איז דאך געווען א עקרה, ממילא איז דאס קינד געבוירן בדרך נס, האט זי געקענט האבן אזא קינד ווי יעקב אבינו.

הגר"ד אלתר: וואס די רבי זאגט אויף חוקה, די דריי זאכן, איז דאך די זעלבע אויך ווי די גמ' זאגט (יבמות עט.) שלשה סימנים יש באומה זו רחמנים ביישנים גומלי הסדים.

רבינו: דער זיידע ז"ל זאגט אין ייטב לב אויף א נודר מן ערלים איז מותר בערלי ישראל, באמת איז דאך נישט אזוי. ער איז דאך נישט געמ'ט, דאס איז דאך אן הלכה, דאס דארף דאך א הסבר, פארוואס דאס איז מותר? זאגט ער דער עיקר ערלה איז ערלת הלב, אברהם האט זיך דאך נישט געקענט אליין מ'ל, דער אייבערשטער האט איהם געהאלפן, און וואס דער אייבערשטער מוט איז א נצח, דער אייבערשטער האט גע'מ'ט אברהם האט ער האט ער אראפגענומען די ערלת הלב עד סוף כל הדורות, וזרות 'עמו'

רבינו: יא, איך געדענק דעם מדובר... צי זיי האבן זיך געטראפן פערזענליך, דער דברי חיים מיטן חידושי הרי"ם, ווייס איך נישט.

דער דברי חיים האט געזאגט אז היינט צו זאגן אז חסידים קענען נישט לערנען - האט ער געזאגט דערויף א שארפן אויסדרוק - אין רוסלאנד איז דא ר' מענדלע ליבאוויטשער והגה"ק בעל צמח צדק מליבאוויטש, אין פולין איז דא ר' איטשע מאיר והגה"ק בעל החידושי הרי"ם. אין גאליציע האט ער געזאגט, אזוי אויף זיך. דער הייליגער דברי חיים. איך האט געהערט דערפון?

הגר"ד אלתר: יא, יא.

הזכיר גאב"ד אונגוואר מה שכתב החידושי הרי"ם ז"ל בתשובתו על פתח הגדול של מרן הדברי חיים לפעול ישועות כרשב"י¹

הגר"ד אלתר: דער מאטע ז"ל האט נאכגעזאגט פון קוממיות'ער רב (הגאון רבי בנימין מענדלזאהן זצ"ל). ער האט איהם געגעבן א שו"ת דברי חיים פאר א דורן דרשה צו זיין התונה. האט דער קוממיות'ער רב אים אנגעצייכנט אז ער האט געקענט די קינדער פון דעם מענטש, וועמען דער דברי חיים האט געהאלפן בזש"ק לויט די בקשה פון חידושי הרי"ם, ער האט שפעטער געהאט קינדער.

רבינו: דער שפת אמת האט התונה געהאט בזיוו"ש מיט הרה"ק ר' ברוך גארליצער'ס מאכטער. קומט אויס אז דער שפת אמת מיט מיין זיידן (הרה"ק מרן בעל קדושת יו"ט וי"ע) זענען געווען ערשטע שוועסטער-קינדער.

הגר"ד אלתר: זיי האבן נישט געהאט קינדער, די וועלט פארציילט א שארפע מעשה דערויף...

אב"ד משאקעווא: אין ספר חמדה גנוזה פון זמיגראד'ער רב, ברענגט ער א שארף ווארט קעגן חסידים, 'מגיס השפת אמת מגור', אויפן פסוק (ירמ' ד' כ"ז) חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו, ווען א חסיד דארף א ישועה קומט ער צום רבי'ן ווי עס שטייט ילך אצל חכם (כבא בתרא קמ"ג). 'חכמים המה להרע' ער האלט דעם רבי'ן פאר א חכם, אבער ווען עס ווערט בעסער קומען זיי נישט דערציילן, זאגט ער 'להטיב לא ידעו'. דעמאלטס קומען זיי נישט פארציילן. דעמאלטס האלטן זיי נישט דעם רבי'ן פאר א חכם. אזוי ברענגט ער פון 'גיס מגור'.

גאב"ד אונגוואר: עס איז געווען עמיצער וואס איז געקומען צום ייט"ל זיך מתמרמר געווען אז ער ליידט פון שלעכטע הלומות פון היצונים ר"ל וכו', זאגט אים דער ייט"ל "קוק מיך גוט אן, ווען די זעהסט ביינאכט די זאכן טראכט פון מיין צורה", לאחר זמן איז ער

¹ בשו"ת דברי חיים (חי' אבהו"ט י"ד) מובא כדלהלן: "שאלה בתלמיד חכם אחד שנשא אשה ודר עמה באהבה כדרך תלמידי חכמים עשרים שנים ועדיין לא סר מחיבתה אן לא לכה להבנות ממנה ולא הי' לה שום ולד ולכן נפשו חשקה לקיים מצות פרי' ורבי' ולהעמיד בנים תלמידי חכמים כי הוא ממשפחה גדולה בן גדול הדור ז"ל ולכן ביקש ממני למצוא היתר כי ונגתו אינה רוצה להיפרד ממנו בשום אופן" - הרה"ק מצאנו זן שם באריכות ומס' שם דמות לגרש אותה בעל כרחא אנ"פ שחל על זה חרם דרבינו גרשום, דבמקום מצוה לא גזרינו, אן מטיים שם בזה"ל: "זה נראה לפענ"ד אן מחמת שהוא דבר חדש אינו סומך על עצמי עד שיסכימו עמי איזה גדולים הגם ששמעתי שגדולים הורו להתיר במקום מצוה מכל מקום ידאתי לעשות מעשה בלא הסכמת גדולי דורינו והי' שלום, כדברי הבא על החתום ב' י' שבט תרכ"ה לפ"ק צאנו הק' חיים האלבערשטאם" ואכן הרה"ק מצאנו שלח תשובה זו לשואל ומשיב אשר הסכים עמו ונדפס תשובתו בשו"ת שו"מ (מהדורק ח"א סי' פ'), וכמו"כ שלח תשובה זו להחידושי הרי"ם אשר פלפל בדבריו בשו"ת חידושי הרי"ם (אה"ע סי' ל"ו) ואחרי שחסיק כחדברי חיים מטיים שם בזה"ל: "זיונת טוב שיפעול בתפילתו שיפקוד ה' אותה כעובדא דרשב"י במדרש", עכ"ל.

גאב"ד אונגוואר: דאס זאגט די גמרא מען דארף נאכמאל א ברכה מאכן (עי' ברכות שם).

רבינו בירך את גאב"ד אונגוואר: להיים טובים ולשלום, אריכת ימים ושנים, א שיבה טובה מיט געזונט.

איר שרייבט נאך תשובות?

גאב"ד אונגוואר: כ"ה, איך האב איצט געשריבן א תשובה אין עניני שמיטה.

רבינו: יגדיל תורה ויאדיר... דער בוכ"ע זאל העלפן בשיבה טובה.

הגיש רבינו חיבורו על הנוכח. ורבינו ליה איתו לחזק ונפרדו לשלום והמשיך השיחה עם שאר הרבנים שליט"א

רבינו שאל על הרבצת התורה של הגר"ד אלתר שליט"א

שמנהל כולל בירושלים עיה"ק ללימוד חר"מ

הגר"ד אלתר: כ"האב געהאט א ברודער רבי ארי' ז"ל וואס איז אוועק יונגערהייט, ער איז געווען אן איידעם ביי רבי מנשה קליין שליט"א, דער כולל איז על שמו, א כולל הושן משפט, א חשובע קבוצה יונגעלייט.

רבינו: איך געדענק די מעשה ווען דער ברודער איז אוועק ל"ע.

הגר"ד אלתר: דער רבי האט דאך געזאגט אז אין פולין מאכט מען קורן, ער האט אסאך מספיק געווען אין זיין לעבן.

רבינו: דער חתם סופר זאגט דאך (בהקדמה לשו"ת י"ד), והותרך ה' לטובה בפרי בטנך, עם איז דא וואס זענען זיך משלים יונג, און דער בוכ"ע לאזט זיי איבער וועגן די קינדער.

גאב"ד סאטמאר ב"פ: ער איז געווען א שטארקער בעל מחשבה, כ"האב געזעהן זיינע ספרים, אויסערגעווענליכע ידיעות.

הגר"ד אלתר: דער טאטע ז"ל האט זיך אסאך געצוויפעלט ארויסצוגעבן א ספר, ס'האט קבלה שמילקד.

רבינו: עם איז געווען אייער עלטערער ברודער?

הגר"ד אלתר: יא, מיין ברודער ז"ל זאגט א גוט ווארט, ויקח מן הבא בידו, יעקב האט געשיקט צו עשו בעלי מומין, אזוי שטייט אין די ספרים. שטעלט זיך די קשיא, צו מפיים זיין א בייזער רוצח שיקט מען בעלי מומין, נאר ער האט געשיקט בעלי מומין פנימיים. יעצט איז די שאלה פון ווי האט ער געוואוסט אז עם האט א מום בפנים, נאר עם איז דא א סימן די דרכי משה מיט די הענט (עי' בדרכי משה יורה דעה סימן לה סק"א, וז"ל, מצאתי כתוב בשם הר"ר יהודה הסוד שאמר שיש להעביר ולמשמש היד ע"ג כמה בעודה חייה, אם תשפיל לארץ תחת ידו ודאי כשרה ואם לאו טרפה. ונתתי בו סימן לב נשבר ונדכה (תהלים נא יט) עד ושפל רוח להחיות (ישעיה נב טו) עכ"ל.) דאס טייטש, ויקח מן הבא בידו, ער האט געשיקט טריפות. ער האט דאס דערקענט מיט די הענט.

איך האב מוסיף געווען, יעקב האט געזאגט פאר לבן (בראשית לא לט) טרפה לא הבאתי, פון וואו ווייסטו, טריפות איז דאך בפנים, ענדיגט ער צו, מידי תבקשנו, דורך די הענט.

רבינו שאל [בצחות]: מי מעג זאגן אנדערש? יא?!

איך האב אמאל געטייטשט הנוכח, ס'איז געווען א שאלה פון די שמו, תוספות טראכט אריין דארט אין מס' שבת פון וואו האט מען געוואסט עם איז נישט טמא געווארן בהיסט. נאר עם איז באקאנט דאס ווארט פון רבי'ן רבי מענדעלע פון רימאנוב ז"ע אויפן פסוק וישלח אברהם את ידו, אז עם איז נישט געגאנגען פאר אברהם צו שחט'ן יצחק, זיין האנט האט דאס נישט געוואלט פון, ווייל די האנט

הברית, במילא א איד איז נאר א גופניות דיגע ערלה, דאס איז נישט די עכטע ערלה.

גאב"ד אונגוואר: הו"ל זאגן דאך דאס אויף "זכורת עמו הברית שהיה הקב"ה אוהו בו" (מד"ד בראשית פמ"ט ב).

הגר"ד אלתר: כל מי שנימול יושב בחיקו של אברהם (עי' קידושין עב).

רבינו: מיט דעם קען מען פארענטפערן - יעדער פרעגט די קשיא - פארוואס האט זיך אברהם אבינו נישט אליין געמלט, פאר דער אייבערשטער האט אים געהייסן, ער האט דאך מקיים געווען די גאנצע תורה (ויפס כה). נאר ווייל ער האט געוואלט דער אייבערשטער זאל איהם העלפן, ער האט נישט געוואלט עם זאל ארויסקומען א חיזק. אויב וועט ער זיך אליין מל'ן וועט דאך זיין אויסקומען אז אלע אידן אין די שפעטערדיגע דורות וועט דאך זיין א ערלת הלב, וועט דאך דערפון ארויסקומען א גרויסער חיזק, ער האט געוואוסט אז דער אייבערשטער וועט איהם הייסן וועט ער איהם העלפן.

גאב"ד אונגוואר: פארוואס זאגט מען נישט ביי די אנדערע מצוות ווער עם איז נצטמה געווארן, נאר ביי מילה "להכניסו בכריתו של אברהם אבינו"?

רבינו: דער אמת איז ווייל אברהם אבינו האט באקומען די מצוה, עם איז א ספעציעלע מצוה וואס ער איז נצטמה געווארן. דער רמב"ם (הלכות מלכים פ"ש ה"א) לייגט דאך דאס אראפ. די מצוות בני נח. און ער איז מוסיף אז אברהם איז נצטמה געווארן אויך במילה. מיר געפונען נישט אנדערע מצוות וואס די אבות זענען נצטמה געווארן.

גאב"ד אונגוואר: יעקב האט דאך אראפגעגעבן מעשר?

רבינו: ער איז נישט געווען מצוה דערויף, ער האט נאר געזאגט "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך".

גאב"ד אונגוואר: לכאורה איז יעקב אבינו אויך נצטמה געווארן מיט די מצות פון גיד הנשה.

איך האב געטראכט א תירוץ אז דורך מילה האט כלל ישראל נישט קיין שייכות מיט זיי מיט די אוהמ"ע גארנישט, "בהבראם" זאגן דאך הו"ל (בראשית רבה יב יח) בשביל אברהם בראם, עם איז געווארן א נייע בריאה ווען אברהם האט זיך געמלט, ממילא האט כלל ישראל נישט קיין שום שייכות מיט די גוים, זיי זענען א נייע בריאה אינגאנצן, דאס איז דער להכניסו בכריתו של אברהם אבינו.

רבינו ביכרם לברך על היין

הגר"ד אלתר: דער רבי וועט מאכן א ברכה, און מיר וועלן טרינקען שיריים...

רבינו: ניין, איך האב א שאלה מיט די ברכה, איך האב פריער שוין געמאכט א בורא פרי הגפן.

אב"ד טשאקאווא: די רבי איז דאך דער בעל הבית...

רבינו: איך האב א שאלה איך האב שוין געהאט דא געסט, און איך האב געמאכט א בורא פרי הגפן, איצט אז מען קומט נאכאמאל, איז א שאלה צו איך דארף מאכן נאכמאל א ברכה, צו דאס הייסט נמלך. (עי' ברכות מ"ב ע"ב, ובשו"ע א"ח סימן קעד ס"ח.) דארף מיר איינער מוציא זיין מיט די ברכה.

אב"ד טשאקאווא: טאקע דער בעל הבית, איר האלט אין איין מכבד זיין, ס'ווענדט זיך אין זיין דעת.

פון צדיקים קענען נישט טון נאר וואס איז די רצון ה', און ווייל עס איז דאך באמת נישט געווען דער ציוי ה'. דערפאר איז וישלח אברהם את ידו.

מיט דעם פארשטייט מען אויך דעם נוסח "על ידי כהניך הקדושים", אז ווען עס וואלט ווען געווען טמא וואלט ווען די האנט פון די כהנים הקדושים עס נישט געקענט נעמען. על ידי כהניך הקדושים, די האנט האט זיך געלאזט נעמען.

נא ווען יעקב אבינו האט געוואלט נעמען א בהמה צו עסן, נישט קיין כשר'ע האט ער דאך נישט גענומען. דאס מיינט ויקח מן הבא בידו, ווען ער האט געוואלט נעמען וואלט ער האט נישט געקענט. נאר מן הבא בידו.

באמת, אז מ'שראפט אריין וויפיל בהמות האט יעקב געשיקט פאר עשו אלס א מנחה, אלעס אינאיינעם קומט אויס תק"פ, די אלע מוספים וואס מ'איז מקריב אין די מועדים קומט אויס דעם מספר, אזוי ווערט געברענגט (עי' חסד לאברהם עין הקורא נהר מ"ח).

הגרי"ד אלתר: די שיעור לעזאזל, דאס איז דער חלק פון איש שעי'ר, איז בני' תק"פ, וואס דאס איז מרמז אויף עשו הרשע, דאס איז דאך דער שיעור לעזאזל.

רבינו: דער ייטב לב זאגט קח נא את ברכתי אשר הובאת לך, דער קדושת לוי זאגט דאך אויף ויצא המן שמה וטוב לב, אז מען האט געוואלט מכניע זיין המן, האט זי אים געגעבן א סעודה, האט זי אין אים אריינגעברענגט קדושה, דורך דעם האט מען אים געקענט מכניע זיין. יעקב האט געגעבן פאר עשו די מתנה, קח נא את 'ברכתי' אשר הובאת לך, דאס איז מיין ברכה, אז דורך דעם גיב איך אביסל די קדושה.

הגרי"ד אלתר: עשו האט מורא געהאט פון יעקב, ווען ער האט געהאט מיט איהם האט זיך נישט אויסגעלאזט גוט, ער האט געמיינט ער פארקויפט די בכורה, האט זיך עס אויסגעלאזט נישט גוט פאר אים, האט ער געזאגט יעצט יהי לך אשר לך, גיב מיר שוין גארנישט, איך דארף שוין גארנישט פון דיר.

רבינו: עשו האט געזאגט 'יש לי רב', איך האב א רב, אויף יעדע זאך האב איך א רב וואס גיט מיר א היתר אויף אלעם...

עס איז הפלא ופלא די גאנצע פרשה פון יעקב ועשו.

הגרי"ד אלתר: די גאנצע גלות איז דא מרומז.

רבינו: דער צד הקדושה און צד הטומאה האבן זיך געשלאגן.

אב"ד משאקאווא: דאס אלעס איז דאך געווען א פועל דמויני אויף די דורות העתידים.

הגרי"ד אלתר: דער בעל התכלת מראדזין זצ"ל איז אמאל געוועזן פאר מנחה, האט מען דערפון גערעדט וואס עס שטייט (תהלים עב י) מלכי שבה ישובו מנחה, און ס'איז געווען דארטן א עם הארץ האט ער געטייטשט, אז עשו וועט צוריקגעבן אלע מנחה'ס וואס ער האט באקומען פון יעקב. האט ער האט דער ראדזינער געפרעגט צו ער קען עס נאכזאגן בשמו. האט ער געזאגט וואס עפעס פון זיין נאמען? האט ער געענטפערט, סתם א מענטש לערנט דאס, מיינט ער מען מיינט הויכע זאכן, דער עם הארץ ווייסט נישט פון חכמות, דער זיידע יעקב האט דיר געשיקט בהמות, גיב עס צוריק. וואו זענען די בהמות וואס מען האט דיר געגעבן? פארדעם וויל ער עס נאכזאגן אין זיין נאמען, אבער באמת שטייט דאס אין מדרש (בראשית רבה ע"ב).

רבינו: יעקב האט געמאכט א פועל דמויני, דאס איז די קח נא את ברכתי, פאר אלע דורות אז מ'זאל קענען אנטערשמיירן די גוים, יעקב אבינו האט עס געמאכט אוי, די וועלט זאגט "א גוטער גוי איז דער וואס נעמט שוחד". יעקב אבינו האט דאס געמאכט אוי.

הגרי"ד אלתר: דער טאטע ז"ל האט געזאגט וואס איז דאס "הלכה בידוע" שעשו שונא ליעקב? א ערליכער גוי איז דער וואס ווייזט דאס ארויס, דאס איז "בידוע", אז נישט איז עס אן "הלכה", הלכה למשה מסיני אן קיין טעם. נאר איך גלייב אז יעדע גוי האט פיינט א איד.

רבינו: מען האט אלע ענינים אריינגעלייגט אין יעקב מיט עשו... **אב"ד משאקאווא:** דאס איז דער יעקב ועשו האמורים בפרשה, מלשון הפרשה, דא איז די גאנצע סיפור הדברים וואווי זיי האבן זיך צוטיילט. מען האט זיי צוטיילט. די גאנצע פרשה איז ווי אזוי זיי האבן זיך צוטיילט.

רבינו: רבקה אמנו האט געוואלט יעקב זאל האבן די ברכות, האט זי געהייסן יעקב זאל דאס טוהן און נעמען די ברכות. לכאורה וואלט דאך געווען פארקערט, לאז עשו'ן נעמען די ברכות און יעקב אבינו זאל אריינגיין, וואלט ער דאך אויך געהאט די ברכה, ווייל ער וואלט ווען באקומען דעם "והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צאווריד" פון עשו. וואס האט זי געוואלט יעקב זאל אויסכאפן, ווען זי מאכט ווען פארקערט וואלט ער אויך באקומען.

הגרי"ד אלתר: פון קאזשניצער מגיד זאגט מען דאס נאך...

גאב"ד סאטמאר ב"פ: מען זאגט דאס נאך פון ראפשיצער רב, אז א אידענע האט זיך אריינגעמישט...

רבינו: מען זאגט דאס אויך פון פריעדיגע.

אב"ד משאקאווא: דאס איז א פלא פון א רש"י, והיה כאשר תריד, ווען מען וועט נישט האלטן תורה ומצוות, א פלאדיגע זאך אז אידן וועלן נישט היטן שמירת תורה ומצוות. זעט אויס אז ווען אידן היטן איז נישט דא קיין שנאה פון עשו. אזוי איז משמע פון די תורה.

גאב"ד סאטמאר ב"פ: כהאב געוועהן די פאריגע וואך אין שפת אמת, פארוואס איז געווען די גאנצע סדר מיט די ברכות, אמת אז עשו האט געפרעגט "אבא האיד מעשרין את התבן", אבער יעקב האט דאך אויך געפרעגט אועלכע שאלות, פארוואס האט ער נישט געטראכט אז יעקב דארף אויך די ברכות? זאגט ער פשוט אז יצחק האט געהאלטן אז פאר יעקב פעלט נישט אויס די ברכות, אויב ער היט די תורה פעלט אים נישט אויס די ברכה. והי' כאשר תריד דעמאלטס איז די ברכות, אויב נישט פעלט נישט אויס די ברכות, אבער דער אייבערשטער האט געוואלט אז די ברכות זאלן אנקומען צו יעקב אפילו אויב אידן היטן נישט די תורה, צוליב דעם האט אויסגעפעלט די גאנצע זאך, וועגן דעם איז די שנאה דוקא ביי "והיה כאשר תריד" ווייל הערשט דעמאלטס איז חל די ברכות.

הגרי"ד אלתר: כה תאמרין לאדוני לעשיו. וואס איז 'כה' ווייל די גמרא זאגט אז וואו עס שטייט 'כה' מיינט דאס בלשון הקודש (פסח לה). פארוואס האט ער געוואלט אז מ'זאל דאס זאגן דוקא בלשון הקודש, יעקב האט געוואלט זאגן פאר עשו עס לבן גרתי, דאס מיינט תרי"ג מצוות. אויב מען זאגט דאס אויף אראמיש תרגום איז דרי"ת, עס לבן דרי"ת, וואס דאס איז שוין נישט תרי"ג, דעמאלטס איז "והיה כאשר תריד", דעפאר האט ער געזאגט כ"ה תאמרין לאדוני לעשו, אויף לשון הקודש.

ורבינו נפרד מהם לשלום

המגביה השנתית להזקת מוסדותינו הקי'

זים שני לסדר ויקחו לי תרומה
כ"ט שבט תשס"ח לפ"ק

על פי המורל

איננם מורל גייען אריין די אלע וואס שטענען מוסדותינו הקי'
מיט א "פרנס חזים", דורך: קעט, טשעקן הא"ק

שדרי הארץ

פאר די תומכי המוסדות הקי'
פון מוזינג דאלער און העכער
וועט פארטיילט ווערן
א "פחית של זעירות לשבת"

והזמכיה מאושך

פאר אלע תומכי
המוסדות הקי'
וועט פארטיילט
ווערן א הערליכן
"שרביט הפלא'
אלס אנדענק פון
די פועמדות

אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד

געבט אמיניף און תחזקת המוסדות מיט א "פרנס חזים"
און זייט זינט זענען שולחנות געשר מיט אושר
אשריך בערזען ופוב נן לעוויה

ב "מזבח תורתך"

סט כלי כסף לחדלקת נרות שבת כולל בתוכו: לויכטער פפאר -
מוש - שרביט - קופת צדקה - מוזיק גפרורים - תפילה לחדד"ן

ד "סט המוציא"

סט ספואר להמוציא כולל בתוכו:
חזה דעקל - טיש לחמות - סכין לשי"ק - כלי לכלא

ה "פאולת אסתר"

סט ספואר למגילת אסתר כולל בתוכו:
טגלה סודורת - גרונק ספואר

ו "סדר טיש"

סט ספואר לשולחן הסדר זוג הפסח כולל בתוכו: קערד ספואר -
כוס של אלוה - כוס קידוש - סט להסביב

ז "סט קידוש"

סט כלי כסף לקידוש כולל בתוכו:
קבווק זיין ספואר - כוס ומערה - מוזיק בשמים

ח "סט כלים יקרים"

סט של כלים יקרים כולל בתוכו: קערות ועלות ספוארלין -
סט סכ"ים - כופות - סט לבראנפן - מוזיק למפונים

מכתב קודש מכ"ק מודן רבינו הקוה"ט בעל דברי יואל זי"ע

ס י י ט ל ב ו י ם
י ו א ל
אבדק"ק
סאטמאר והגלילות
ברוקלין, נ. י.

ב"ה

אל כבוד הידידים היקרים, העומדים על משמרתם משמרת התורה והיראה לגדור גדרים, בדרך התורה"ק הנתונה לנו מורשה מדור דורים, נגד הנסיונות הקשים ומרים, מכל צד ועברים, השי"ת יגמור בעדכם, וישמור וינצור אתכם, מכל צוקה וצרה, לעמוד בשיטה הברורה, ואמת ושלוי' יהי ביניכם, וגם לבבי הנשבר והנדכה ימצא קצת מרגוע על ידכם, עד אשר נוכח במהרה, לראות בשמחת ציון וירושלים בקדושה ובטהרה, ברוב רחמי וחסדיו ית"ש אכ"ר.

אחדשת"ה באה"ר, ראיתי לעורר בזה במלות קצרות ומצומצמות, כי לא אוכל לכתוב הרבה ולפרט, וקצר היריעה מהכיל צערי ויגוני, כי אחר רוב המרחות והיגיעות שהי' לי בהעמדת מוסדותינו בבני ברק וקרית יואל ואגפי', להעמיד יסוד חזק לתורה ולתעודה לדור דורות, חסתי על עמלי שלא יהיה ה"ו יגיעי לריק, וה"ו שלא יפלו בידי לא יוכלו קום, דוה לבי בקרבי ולא אוכל לתאר על הכתב כ"א השי"ת היודע תעלומות יודע מכאובי לבבי, והיות כי ידידי ש"ב מו"ה יוסף אשכנזי נ"י כתב בזה מכתב באריכות ובפרטיות יותר, אבל א"א להביא הכל על הגליון, ותדעו נא אחי ורעי כי ההנהלה שנתמנו ממני על המוסדות המה יש להם קשר עמדי בתמידות, ונודע להם מה שאפשר לבוא לידי הכרה, אשר ע"כ אליהם תשמעון ולא ימעדו רגליכם כי על יסוד זה הועמדו, שעל פיהם יצאו ויבואו עניני הנהלה כדת מה לעשות.

והשי"ת ירחם על לבבות הנשברות והנדכאות, ויציל את נפשותינו מבהלות ומקרי הזמן והדור, וישמח את לבבינו במהרה בישועת כל ישראל ושמחתו.

כעתירת ותשוקת ידידכם דו"ש טובתכם והצלחתכם כה"י באה"ר
באעה"ה ב' ל'ט' ושמר ה' אלוך לך התש"כ לפ"ג פה מ'שעראן ספרינג יצ"ו

זכור ואל תשכח את דברי קדשו של רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
"איך וועל גישיט שוולדיג פלייבן
פאר ווער עס וועט העלפן מיינע מוסדות"

מכתב קודש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אהרן טייטלבוים

אבדק"ק סאטמאר

ב"ה

למען בית ה' אלקינו אבקשה טוב ע"ד המוסדות הק' יטב לב בארה"ק ת"ו בבת עינם ומחמד לבבם של מרן דו"ז רבינו הגה"ק בעל דברי יואל זללה"ה וכ"ק מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה הכ"מ, אשר המפורסמות א"צ ראי' שבה מתחנכים אלפי תשב"ר בדרכי אבותינו ורבותינו, והוא עמוד חזק לכל הישוב הישן בעיר ה' שמה.

ובכן למען ציון לא נחשה ולמען ירושלים לא נשקוט, והנני קורא לכל אחב"י נא ונא הטו שכם אחד לסייע ביד הנהלת המוסדות שיחיו לעמוד לימינם בעין יפה וברוח נדיבה ובסיוע שיש בו ממש, ובעמדינו כעת אחר השבר הגדול שהורם הנזר והוסר העטרה מעל ראשינו ה"ה כ"ק מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה הכ"מ הנני בזה לעורר לבב אנ"ש התלמידים והחסידים שיחיו להתייצב לימינם בלב ובנפש זכרו נא פעולות צדיק לחיים עד כמה טרח ויגע בכל נימיו נפשו למען קיום המוסדות הקדושים ומעשי ידיו להתפאר לגיון של מלך מלכי המלכים אחים לדעה הנאמנים לה' ולתורתו הקדושה לשם ולתפארת ולתהלה.

ורחמנא אידכר לן זכותיה דמרן אאמו"ר זללה"ה הכ"מ, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, שתשרה שכניה במעשי ידיו, ויאר ה' פניו אלינו, עדי נוכח לראות בישועתן ושמחתן של ישראל בב"א.

יום ג' לסדר במדבר תשס"ו לפ"ק

ה'ק"א י"ג ט"ו תש"ס

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר
ואלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב

שיאו ידיכם קודש! הרימו תרומת ידכם
ברוח נדיבה להחזקת מבעד מוסדותינו הק'

דברית קודש

מכ"ק מרז רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת בשלה שנת תשס"ח לפ"ק פאלם ספרינגס

מיד, אז אמרינן אגב אונסא וזוזי גמר ומקני, אבל מתן שכר המצות הא אמרינן (עירובין כב.) היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ולכן לא מהני כשהוא באונס, ומשום הכי אמרו דאיכא מודעא רבה לאורייתא, עכ"ד.

אולם כתב א"ז זללה"ה בייטב לב (ר"פ ויקהל) דעל מצות שמירת שבת שהוא זכרון למעשה בראשית וזכר ליציאת מצרים שהם יסוד האמונה מגיע לנו שכר בעולם הזה, ורמז לדבר (פרע"ה שער השבת פ"א) שב"ת ראשי תיבות ביימו תתן שכרו, עכ"ד. וביאור הענין על פי מה שכתב בעיר דוד (אות ר"ה) טעם שהקב"ה נותן קצת שכר בעולם הזה, משום דעולם הזה הוא דוגמת חול, ועולם הבא הוא דוגמת שבת, וקי"ל דמוסיפין מחול על הקודש, לכך נותן לצדיקים שכר אף בעולם הזה, עכ"ד.

ומעתה כיון שבני ישראל מוסיפין מחול על הקודש, הרי הם זוכים לשכר מצוה בעולם הזה, נמצא דליכא מודעא רבה לאורייתא, דכפייית ההר הוי כאונסא וזוזא דגמר ומקנה, ושפיר היה להם זכות לצאת ממצרים ונקרע הים לפניהם.

וזה ביאור המדרש וירא אלהים את בני ישראל, ידע שעתידין לומר ז"ה אל"י, דדורשי רשומות אמרו ז"ה אל"י ראשי תיבות ז'כור א'ית י'ום ה'שבת ל'קדשו, ובמכילתא (יתרו פ"ז ס"ה) דרש זכור את יום השבת לקדשו, זכור מלפניו ושמור מלאחריו, מכאן אמרו מוסיפין מחול על הקודש, ופי' במרכבת המשנה דדריש ליה מדאמר קרא את יתירה, לרבות דמוסיפין מחול על הקודש,

עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו. במדרש רבה (פ"א סל"ו) וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים, ידע שהן עתידין לומר זה אלי ואנוהו עמד וגאלם, וצ"ב.

ויתבאר על פי מה דאיתא במדרש רבה (פ"ג ס"ד) שאמר משה (שמות ג יא) מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים, באיזה זכות אוציאם, אמר לו הקב"ה בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה, הוי יודע שבזכות התורה שהן עתידים לקבל על ידך בהר הזה הם יוצאים משם. וכן איתא במדרש (ילקוט רמז רלד) והמים להם חומה, בשעה שירדו ישראל לים ירד גבריא'ל עמהם והקיפם ושמרום כחומה והיה מכריז במים, לימין, הזהרו בישראל שעתידין לקבל התורה מימינו של הקב"ה, עי"ש. הרי שזכו בני ישראל ליציאת מצרים ולקריעת ים סוף בזכות מתן תורה. אך לכאורה קשה על זה מהא דמבואר בגמרא (שבת פח.) דאיכא מודעא רבה לאורייתא על שניתנה התורה בכפיה, ואיך זכו לכל הנסים הללו בזכות שעתידין לקבל התורה.

אכן האלגאזי בשארית יעקב (פ' מסעי) הקשה על דברי הגמרא שאמרו דאיכא מודעא רבה לאורייתא, דלכאורה הרי קי"ל (בבא בתרא מז:) תלוהו וזבין זביניה זבינא, דאגב אונסא וזוזא גמר ומקני. וכיון שהקב"ה הבטיח לשומרי מצותיו שישלם כגמוליו, הלא איכא שכר מצוה, ואגב אונסא וזוזא גמרו ישראל וקנו התורה, ושוב ליכא טענת מודעא. ותירץ דתלוהו ויהיב (היינו שנותן מעות

הגלות דווקא במקום ערות הארץ להעלות
הניצוצי קודש, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל
(פ' וארא עמוד קמב) מאמר הכתוב וגם אני שמעתי את
נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם,
דזה היה נאקתם של בני ישראל מהכוחות
הטומאה של קליפת מצרים המעבידים אותם,
היינו שמכריחים אותם להרבות עוד חטאים, וע"ד
שאמרו חז"ל (מכות י') בדרך שאדם רוצה לילך
מוליכין אותו, וכתב המהרש"א ז"ל דלא קאמר
שהקב"ה מוליך אותו, אלא מוליכין אותו, כי מכל
מחשבה ודיבור ומעשה בורא לו האדם מלאך לפי
ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמר בדרך שאדם
רוצה לילך כפי רצונו ודעתו של אדם, מוליכין
אותו, אותם המלאכים הנבראים מאותו רצון
ומחשבה אשר בו, עכ"ד. וכמעט שנמנע הבחירה
ממנו, ולולא עזר אלהי אין בכח אנושי לעמוד
ולתגבר עליהם. וזה כוונת אמרנו (בתפלת ימים
נוראים) אתה זוכר את כל המפעל וגם כל היצור לא
נכחד ממך, ר"ל שהשי"ת זוכר את כל המפעל ועל
כל מעשה יבא האדם בדין, אבל גם כל היצור לא
נכחד ממך, היינו המלאך הנוצר מעבירה המכריחו
לחטוא, אף זה לא נכחד ממך, ויש בזה לימוד זכות
כי אין בכח בשר ודם להתגבר נגד מלאך, ומכל
שכן אם רבים המה, עכ"ד. וזה שאמר וגם אני
שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים
מעבידים אותם, שצועקים אלי מכאב לבם על
התגברות כוחות הטומאה והסט"א המכריחים
אותם, ולזה ואזכור את בריתי לסייע להם לשמור
קדושת הברית, שאי אפשר לולא עזר אלהי אלא
שצריך האדם לעשות כל מה שביכלתו, והבו"ת
עוזר לו להתגבר על כל המניעות, עכ"ד.

ובעמדינו בימי השובבי"ם ימים המיוסדים
לתשובה ולפשפוש המעשים, הזמן גרמא
לחשוב ולהתבונן באיזה מצב אנו עומדים ומה

עיי"ש. וזה הכוונה שידע הקב"ה שעתידין בני
ישראל לומר זה אלי, שידרשו ז"ה אל"י, זכור
את יום השבת לקדשו דמוסיפין מחול על
הקודש, ובזכות זה הרי מדה כנגד מדה יהיה להם
שכר מצוה בעולם הזה, וממילא אמרינן דאגב
אונסא וזוזא גמר ומקנה ויש להם זכות של מתן
תורה, ועל כן עמד וגאלן. (ועיין בייטב פנים שם הגדול אות
ב דבזכות תוס' שבת זכו לגאולה).

*

עוד יתבאר המדרש בדרך רמז מוסר, על פי
מה שכתב באור החיים הקדוש (פ' שופטים) על
הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס
ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלהיך
עמך המעלך מארץ מצרים, רמז הכתוב מלחמת
האדם עם יצרו, ובא להסיר מלבבו מורך, ואמר
כי תצא למלחמה הידועה שאין גדולה ממנה,
וראית בעיני שכלך סוס ורכב עם רב ממך, כנגד
כחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים,
אף על פי כן בא דברו הטוב ואמר לא תירא
מהם, והטעם הוא כי ה' אלהיך עמך, פי' הן
אמת אם היית בא למלחמה בכחך אין בך כח
לעמוד במלחמה זו, אבל כיון שה' אלהיך עמך
כחו גדול להצילך, כי כשבא אדם ליטסה, ימינו
ית"ש מקבלתו ונדבק לה', והוא יכניע מציריו,
וגמר אומר המעלך מארץ מצרים, כי זה מופת
חותך כי ה' מפרך הקליפה מן הקדושה ומבררו,
עכדה"ק. וכעין זה מבואר בזרע קודש (פ' שופטים)
בתוספות נופך על פסוק זה כי תצא למלחמה
על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, יש
לפרש על כחות הסטרא אחרא, וזה שאמר
ממך, שאתה בראתם על ידי עוונותיך, לא
תירא מהם לאמר איך אשוב על כל עוונותי
המרובים, כי ה' אלהיך עמך, כי אלמלא הקב"ה
עוזרו (סוכה נב.) ואצלו יתברך אין חילוק בין רב
למעט, וזה שאמר המעלך מארץ מצרים, שהיה

כל המלאכים המשחיתים שנבראו מן העבירה, וכדאיתא בזוה"ק (פ' תרומה דף קלה.) דבשב"ק כל דינין מתעברין מינה, וכל החיצונים אין להם שליטה ביום שב"ק, כי השבת קודש מוסיף קדושה גדולה ונשגבה ומכרית כל כוחות החיצונים, ולפי זה אפילו אם בכל השבוע לא מהני תשובה כי המלאכים שנבראו מן העבירה אינם מניחים אותו לשוב, מכל מקום כח הקדושה של יום השבת מקדש את האדם שיוכל ללחום עם מלאכים המשחיתים, והוא משפיע קדושה וטהרה על כל אחד מישראל, ובכח שמירת שבת קודש מהני תשובה שיוכלו לשוב על החטא המור.

ויל"פ בזה מה דאיתא במסכת שבת (דף קיח:) אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן, כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו. הרמז בזה על חטא הנורא שהוא ענף של עבודה זרה, וכמו שאמרו חז"ל (נדה ג.) המוציא ז"ל כאילו עובד עבודה זרה, כתיב הכא (ישעיה נה ה) תחת כל עץ רענן, וכתוב התם (דברים יב ב) על ההרים הרמים ותחת כל עץ רענן. והודיעו לנו חז"ל דכל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה, שנכשל ל"ע בחטא המור הזה, מוחלין לו על כל כ"ל עוונותיו, גם על חטא זה, כי ביום שב"ק אין להחיצונים שליטה, ונשפע קדושה לבני ישראל שיתקבל התשובה של כל אחד מישראל בכל מקום שהוא, כדכתיב (ויקרא כג ג) שבת הוא לה' בכל מושבותיכם, דקדושת השבת מסייע לכל בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם ובכל הזמנים, ומטהר לבבינו לעבדו יתברך באמת, והוא מוסיף קדושה וטהרה שנוכה להטהר ולהתקדש ויועיל התשובה.

ובדרך זה יש לפרש מה דאיתא במדרש (הובא בקדושת יו"ט) הבה נתחכמה לו, רצו לבטל מהם את השבת, דכוונת פרעה היה בידעו דחטא המור הזה מעכב גאולתינו ופדות נפשינו, ועל כן ביקש

שחטאנו נגד הבוכ"ע בכל הענינים ובפרט בשמירת עינים וטהרת המחשבה, ואמרו חז"ל (עבודה זרה כ:) עה"פ (דברים כג י) ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה. ומבואר בספרי קודש (עיי' ישמח משה תבא) כי דבר זה גורם אריכות הגלות, ומה שעברו עלינו שנים רבות בתוקף הגלות המר ועדיין לא נושענו, הוא מפני שמרבים ל"ע בחטאים עוונות ופשעים, ולא די שאינם מתקנים מה שחוטאים עוד מוסיפים חטאים חדשים ודין גרמא לעכב גאולתינו ופדות נפשינו. ואימה ופחד יאחז לב האדם כאשר אנו מאמינים בדברי נביאים אמת שהמלאך שנברא מהעבירה מוליך את האדם לדבר עבירה, והאדם אינו בעה"ב על עצמו, ואפילו אם היה רוצה להטיב את מעשיו להיות זהיר ביותר, עם כל זה המלאך מכריחו לכך ומוליך אותו.

והנה בזוה"ק (ויחי דף ר"ט:) הפליגו מאד בחומר העון שאינו מועיל תשובה על חטא זה ר"ל, אמנם במקו"א (ויקהל דף ריד:) מבואר שגם על חטא זה מהני תשובה רק צריך תיובתא סגי, ויתכן לומר דבאמת תשובה לבד לא מהני, אבל תשובה בצירוף עם שמירת שבת קודש מועיל לכפר החטא, כי קדושת יום השבת גדולה ונשגבה והוא תיקון לפגם אות ברית קודש (זו"ח בשלח דף ג:) וכמו שכתב בנועם מגדים (פ' יתרו) לפרש הכתוב (שמות כ ה) זכור את יום השבת לקדשו, שהיה מן הראוי שיאמר הכתוב זכור לקדש את יום השבת, אך הכוונה כי קדושת השבת מוספת קדושה, והזכירה בשבת תהיה לקדשו לאדם הזוכרו, עכ"ד. ומעתה י"ל דאף אם נכשל האדם ח"ו בחטא ונבראו ממנו מלאכים משחיתים המוליכים אותו מעבירה לעבירה, דעבירה גוררת מעבירה, מכל מקום באמצעות שמירת שבת קודש הרי ניתוסף כח קדושה נשגבה בבני ישראל ללחום נגד

הקדושה מן השמים המכלה כל המלאכים המשחיתים שאם האדם רוצה לשוב אל השי"ת אזי בידו ובכוחו לשוב אל ה' ולהתחרט על העבר ולקבל קבלה טובה על להבא, ולזה כיון שידע שעתידין לומר זה אלי, הרי באמצעות שמירת שב"ק אף שחטאו נגד השי"ת, הרי בכח ובזכות קדושת שבת על ידי תשובה אמיתית מוחלין לו כל עוונותיו, על כן עמד וגאלם, ונושעו במצרים ועל הים בכח קדושת שבת.

והשי"ת יעזור שנוכה להתעורר לתשובה לאמיתית בכח ובזכות של שב"ק, זכור את יום השבת לקדשו, שיהיה לנו הזכיה ששב"ק יקדש ויטהר לבבות בני ישראל, ויכניס קצת קדושה וטהרה שנוכה ללחום עם כוחות המזיקין והמשחיתים והנגעים שנבראו מעוונות בני אדם ובזכות שמירת שבת נזכה לגאולה שלימה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת ק"ה): אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין, ובמדרש שוחר טוב (תהלים צ"ה) דאפילו בשמירת שבת אחת כתקנה מיד היו נגאלין. והענין בזה כי על ידי שמירת שבת נזכה לתשובה שלימה ואמיתית המכפר העון המר המעכב הגאולה העתידה, וממילא מיד נגאלין. והשי"ת יעזור שנוכה להתעורר לתשובה בשבועות הללו שנשארו עוד זמן קצר, כבר עבר חלק גדול מימי התשובה, יעזור השי"ת שבשבועות הנשארים שבו אנו קורין פרשת מתן תורה שיש בו קדושה גדולה, נזכה להתעורר לתשובה אמיתית ותשובה שלימה, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

מזימות להחטיא את בני ישראל, וכדכתיב וירעו אותנו המצרים, שהחטיאו אותנו בחטא זה שנקרא רע. וסברו שלא יועיל התשובה ויעכבו הגאולה, אולם המה ידעו מעלת וקדושת יום שבת קודש, דעצם יום השבת מסוגל לתשובה, וכמבואר בספרי קודש דשב"ת ראשי תיבות ש'בת ב'ו' ת'שוב, ואפילו עובד עבודה זרה מוחלין לו, ולכן רצו לבטל מהם את השבת המסייע לתשובה.

והנה איתא במדרש רבה (פ"א ס"ו) וירא אלהים את בני ישראל, שעשו תשובה הבינונים וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה, וידע אלהים, שאפילו אחד בחבירו לא היה יודע אלא הקב"ה לבדו, זה מכוון את לבו וזה מכוון את לבו ועושין תשובה. וכן היה בקריעת ים סוף כמבואר במדרש רבה (פכ"א ס"ד) ופרעה הקריב, שהקריב לבן של ישראל לאביהן שבשמים. אכן כיון שעל חטא זה אינו מועיל תשובה, ויראו מאד, שיש בידם חטאים עוונות ופשעים שאינו מועיל תשובה עליהם.

ובזה יתבאר המדרש, וירא אלהים את בני ישראל, שעשו תשובה, וידע אלהים, ידע שהן עתידין לומר זה אלי ואנוהו, ומבואר בספרים ז"ה אל"י ראשי תיבות ז'כור א'ת י'ום ה'שבת ל'קדשו, והרמז בזה דלא נאמר זכור לקדש את יום השבת, אלא יום השבת לקדשו, כי השב"ק מקדש את האדם ומכניס בו קדושה וטהרה, ואפילו אם חלילה נכשל בחטאים קשים ומרים ונבראו על ידם מלאכים משחיתים המעכבים את האדם מלשוב בתשובה, מכל מקום קדושת שבת גבוה ורם באין שיעור ומכניס באדם כוחות

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם